

בנק הפועלים

דוח על הסיכונים -

גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים

ליום 30 ביוני 2018

Q2

תוכן העניינים

7	א. מבוא
7	א.1. מידע צופה פני עתיד
7	א.2. הצהרה על הגילוי
7	א.3. תחולת היישום
8	ב. סקירת ניהול סיכונים, יחסים פיקוחיים עיקריים ונכסי סיכון
8	ב.1. הערכת הסיכונים וניהולם
10	ב.2. סיכונים מובילים ומתפתחים
11	ג. הון ומינוף
11	ג.1. מבנה ההון הפיקוחי והרכב ההון
23	ג.2. הלימות ההון
29	ג.3. יחס מינוף
31	ד. סיכון אשראי
31	ד.1. חשיפות לסיכוני אשראי
40	ד.2. הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית
45	ה. סיכוני אשראי של צד נגדי
46	ו. סיכון שוק
46	ו.1. אומדני סיכוני שוק
48	ו.2. סיכון ריבית בתיק הבנקאי
49	ו.3. סיכון מניות ומרווחי אשראי: סיכון השקעה
50	ז. סיכון נדלות
55	ח. סיכון תפעולי
55	ט. סיכון ציות
55	י. סיכון משפטי
55	יא. סיכון חוניטין
55	יב. סיכון רגולציה וחקיקה
55	יג. סיכון כלכלי
56	יד. סיכון אסטרטגי
56	טו. סיכון סביבתי
56	טז. תוספות
56	טז.1. חשיפות איגוח

רשימת הטבלאות

סקירת ניהול סיכונים, יחסים פיקוחיים עיקריים ונכסי סיכון

לוח ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים

הון ומינוף

לוח ג-1: חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון

לוח ג-2: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון

לוח ג-3: הרכב ההון הפיקוחי לפי רכיבים ותוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי

לוח ג-4: הרכב המאזן הפיקוחי תוך ציון הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי

לוח ג-5: דוח תזרים של תנועות ברכיבי ההון הפיקוחי

לוח ג-6: מידע על רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי (כאמור בהוראות נב"ת 201 עד 209)

לוח ג-7: נכסי סיכון בחלוקה למגזרי פעילות פיקוחיים

לוח ג-8: דוח תנועות בנכסים משוקללים בסיכון במהלך התקופה

לוח ג-9: יחס המינוף

לוח ג-10: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף

לוח ג-11: גילוי על יחס המינוף

סיכון אשראי

לוח ד-1: פילוח חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגים עיקריים של חשיפות אשראי לפני הפרשה להפסדי אשראי

לוח ד-2: סך החשיפות העיקריות למדינות זרות

לוח ד-3: פיצול התיק לפי התקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים

לוח ד-4: סכום סיכון אשראי בעייתי, סיכון אשראי פגום, יתרות הפרשות פרטניות וקבוצתיות והוצאות בגין הפסדי אשראי שהוכרו בדוח רווח והפסד

ומחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד נגדי

לוח ד-5: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

לוח ד-6: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

לוח ד-7: פירוט יתרות אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

לוח ד-8: פירוט יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לוויים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313)

לוח ד-9: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

לוח ד-10: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל

לוח ד-11: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיוור על-פי בסיס הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

לוח ד-12: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיוור שהעמיד הבנק - שיעור מסך הביצועים החדשים

לוח ד-13: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

לוח ד-14: סכום חשיפות האשראי ברוטו לפני הפחתת סיכון אשראי

לוח ד-15: סכום חשיפות האשראי נטו לאחר הפחתת סיכון אשראי

לוח ד-16: פירוט של סוגי הביטחונות בהם נעשה שימוש, תוך הצגת החשיפות המכוסות בערבויות, חשיפות המכוסות על-ידי נגדרי אשראי

וחשיפות המכוסות באמצעות ביטחונות פיננסיים כשירים על-פי הצד הנגדי

סיכונים אשראי של צד נגדי

לוח ה-1: פירוט חשיפות האשראי של הבנק שמקורן בנגזרים

לוח ה-2: פירוט הערך הנקוב של תיק נגדרי האשראי של הבנק, המשמשים לניהול סיכונים תיק האשראי של הבנק

סיכון שוק

לוח ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)

לוח ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי בבנק ולמדד המחירים לצרכן

לוח ו-3: דרישות ההון בגין סיכונים השוק

לוח ו-4: רגישות הון הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)

לוח ו-5: פירוט השקעות הבנק במניות בתיק הבנקאי

סיכון נזילות

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו לתקופה של שלושה חודשים

לוח ז-2: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

לוח ז-3: נכסים זמינים משועבדים ולא משועבדים

א. מבוא

המידע המפורט להלן בדיווח על הסיכונים, כנדרש בהוראות הדיווח של בנק ישראל, כולל דרישות גילוי שפורסמו על-ידי ועדת באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על-ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על-ידי צוות משימה שהוקם על-ידי המוסד ליציבות פיננסית (FSB) לשיפור הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים.

פרסום זה של הדוח על הסיכונים מהווה מידע משלים ומרחיב לדוח הכספי של בנק הפועלים בע"מ בנושאי ניהול הסיכונים וההון. יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017, עם הדוחות הכספיים לשנת 2017 ועם תמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018.

א.1. מידע צופה פני עתיד

מרביתו של המידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחול, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד השיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

א.2. הצהרה על הגילוי

על פי הנחיות בנק ישראל, הצהרות על הגילוי בדוח הכספי התקופתי של הבנק, תקפות גם לדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים. במסגרת הדיונים בתמצית הדוחות הכספיים של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק את פרסום הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים.

א.3. תחולת היישום

תחולת היישום מתייחסת למסגרת עבודה למדידה והלימות הון של בנק הפועלים.

ככלל, דרישות ההון של הבנק מבוססות על הדוחות הכספיים המאוחדים שלו, הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

על-פי כללי החשבונאות המקובלים, חברות בנות הנשלטות במישרין או בעקיפין על-ידי הבנק מאוחדות בדוחות הכספיים, בעוד שלמטרות פיקוח על הון, חלים לעתים כללי איחוד שונים.

על פי התקינה האמריקאית, יש לסווג קבוצת מימוש המוחזקת למכירה כפעילות מופסקת במידה והמכירה מהווה שינוי אסטרטגי שתהיה לו השפעה מהותית על פעילויות הישות והתוצאות הפיננסיות שלה. לאור זאת, החל מהדוחות הכספיים לרבעון השני של שנת 2018, קבוצת ישראל תוצג כ"פעילות מופסקת". בהתאם להוראות התקינה החשבונאית האמריקאית, במועד הסיווג של פעילות מופסקת, הבנק סיווג במאזן את כל הנכסים וכל ההתחייבויות המשייכים לאותה פעילות כשורות נפרדות במאזן. יחד עם זאת, ליום 30 ביוני 2018 חושבו דרישות ההון של הבנק בהתבסס על מדידה של נכסי הסיכון של קבוצת ישראל כפי צד נגדי כנדרש בהוראות באזל.

פרט לאמור לעיל, ליום 30 ביוני 2018 לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות כלשהן על העברת הון פיקוחי בתוך הקבוצה, למעט בגין בנק פוזיטיף אשר לגבי כל הון מעבר לדרישות נדבך 1 אינו זמין ברמת הקבוצה ולפיכך מוקצה כנגדו הון במסגרת חישובי נדבך 2. למגבלות הקבועות בהיתר בנק ישראל לרכישת השליטה בבנק, בקשר עם חלוקת עודפים, ראה [ביאור 24 בדוחות הכספיים לשנת 2017 וביאור 9 בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018](#). לפרטים נוספים בדבר החברות המוחזקות העיקריות של הבנק ראה [ביאור 15 בדוחות הכספיים לשנת 2017](#).

ב. סקירת ניהול סיכונים, יחסים פיקוחיים עיקריים ונכסי סיכון

ב.1. הערכת הסיכונים וניהולם

פעילותו של הבנק כרוכה בסיכונים הפיננסיים הבאים: סיכוני אשראי (לרבות סיכון ריכוזיות וסיכון צד נגדי), סיכוני שוק (לרבות סיכון שער חליפין וסיכון ריבית בתיק הבנקאי), סיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) וסיכון הנזילות (לרבות סיכון המימון). סיכונים אחרים שאינם פיננסיים הם בעיקר סיכון הציות, הסיכון המשפטי והסיכונים התפעוליים. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והינם: סיכון מוניטין, סיכון תחרות, סיכון גולציה וחקיקה, סיכון כלכלי, סיכון אסטרטגי וסיכון סביבתי.

הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון ציות, סיכון תפעולי, סיכון ריכוזיות, סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי וסיכון גולציה וחקיקה.

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בת בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המוטוויית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה ואשר מוצגת בפני דירקטוריון הבנק. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. בקרה של הסיכונים ואמידת הסיכונים הפיננסיים והסיכונים התפעוליים מתבצעות על בסיס מתודולוגיה אחידה ברמת הקבוצה, בהנחיית החטיבה לניהול סיכונים, ובשים לב לאופי המיוחד של הפעילות בכל חברה בת.

מנהל הסיכונים הראשי (CRO) וחבר הנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים החל מיום 29 במאי 2018 הינו ד"ר א. בכר. עד חודש מרץ 2018 כיהן בתפקיד זה מר צ. כהן, החל מחודש מרץ ועד חודש מאי 2018 כיהנה הגב' ר. טל-אברהמי כממלאת מקום מנהל הסיכונים הראשי.

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם.

חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכוני האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית ומנהל החטיבה הקמעונאית. מנהל החטיבה העסקית החל מחודש מרץ 2018 הינו מר צ. כהן, עד חודש מרץ 2018 כיהן בתפקיד זה מר י. אורבך. מנהל החטיבה הקמעונאית הינו מר ר. שטיין.

חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכוני השוק, ההשקעה והנזילות עד חודש מאי 2018 היה מר ד. קולר מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית. החל מיום 29 במאי 2018 חבר הנהלה האחראי על חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית הינו מר י. ענתבי.

הסיכון המשפטי נוהל עד חודש מרץ 2018 על-ידי עורך-דין א. מזור והחל מחודש מרץ 2018 על-ידי עורך-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית. הסיכון הטכנולוגי מנוהל על-ידי הגב' א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות הדירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול הסיכונים ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#).

לוח ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים

על בסיס מאוחד ליום				
30 ביוני 2017	30 בספטמבר 2017	31 בדצמבר 2017	31 במרץ 2018	30 ביוני 2018
במיליוני ש"ח/באחוזים				
הון זמין (במיליוני ש"ח)				
יחסים פיקוחיים עיקריים				
36,245	36,347	36,582	36,637	37,178
הון עצמי רובד 1				
35,465	35,587	35,843	36,065	36,645
הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾				
37,466	37,568	37,803	37,614	38,155
הון רובד 1				
35,465	35,587	35,843	36,065	36,645
הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾				
47,839	47,927	47,531	46,630	48,771
הון כולל				
39,111	39,277	39,553	39,863	40,479
הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾				
נכסי סיכון משוקללים (במיליוני ש"ח)				
319,225	322,689	324,772	331,539	333,206
סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)				
320,175	323,586	325,616	332,337	333,951
סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA), לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾				
יחסי הלימות הון (באחוזים), לפי הוראות הפיקוח על הבנקים				
11.35%	11.26%	11.26%	11.05%	11.16%
יחס הון עצמי רובד 1				
11.08%	11.00%	11.01%	10.85%	10.97%
יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾				
11.74%	11.64%	11.64%	11.35%	11.45%
יחס הון רובד 1				
11.08%	11.00%	11.01%	10.85%	10.97%
יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾				
14.99%	14.85%	14.64%	14.06%	14.64%
יחס הון כולל				
12.22%	12.14%	12.15%	11.99%	12.12%
יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾				
10.20%	10.23%	10.23%	10.23%	10.23%
יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾				
1.15%	1.03%	1.03%	0.82%	0.93%
יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾				
יחסי המינוף, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים				
509,345	510,009	513,037	509,845	516,190
סך החשיפות (במיליוני ש"ח)				
509,720	510,363	513,370	510,164	516,488
סך החשיפות (במיליוני ש"ח), לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾				
7.36%	7.37%	7.37%	7.38%	7.39%
יחס המינוף (באחוזים)				
6.96%	6.97%	6.98%	7.07%	7.10%
יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים) ⁽¹⁾				
לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
30 ביוני 2017	30 בספטמבר 2017	31 בדצמבר 2017	31 במרץ 2018	30 ביוני 2018
יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים				
116,466	115,275	111,047	108,529	110,310
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה				
91,492	93,611	90,712	91,418	89,479
סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו				
127%	123%	122%	119%	123%
יחס כיסוי נזילות (באחוזים)				

(1) לפני השפעת הוראות המעבר, לרבות השפעת אימוץ כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא זכויות עובדים, ולפני השפעת התאמות בגין תוכנית התייעלות.
 (2) לרבות דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים.

ב.2. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד לציבות פיננסית) סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017. הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- **סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.
- **הסביבה הרגולטורית בארץ:** בשנים האחרונות גובשו מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר, הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות ובפרט החובה של הבנק להיפרד מחברות כרטיסי האשראי שלו והשינויים המשמעותיים בתחום פעילות זה, כמו גם נידוד חשבונות בנק ו-Open API עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך ולאמוד השפעתן על הבנק. לפרטים אודות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל התשע"ז-2017 ראה [ביאור 16 בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018](#).
- **הסביבה הרגולטורית בחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובעולם.
- **סיכון הציות:** המשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים על בנקים ברחבי העולם בהקשר להפרות של הנחיות רגולטוריות, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. לפרטים בדבר תביעות משפטיות וחקירות ראה [ביאור 10 ג' ו-10 ד בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018](#) - בדבר חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים והחקירה בנושא FIFA.
- **סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים והפנית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקרות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי הבקרה מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית.
- **סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות חדשה מגופים טכנולוגיים, טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי יש בכוחם ליצור השפעה משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם, זאת במקביל לשינויים רגולטורים ותחרותיים אחרים בתחום. הבנק פועל לעדכון התוכנית האסטרטגית תוך ביצוע צעדים בתחומי החדשנות, הטכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד כדי לתת מענה למכלול האיומים. לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [סעיף 3.13 בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2018](#).

ג. הון ומינוף

ג.1. מבנה ההון הפיקוחי והרכב ההון

מדידת ההון מבוססת על חלוקת ההון להון רוברד 1 (הכולל הון עצמי רוברד 1 והון רוברד 1 נוסף) ולהון רוברד 2.

לפרטים בדבר מבנה ההון הפיקוחי, הרכב ההון והמגבלות על מבנה ההון ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#).

ג.1.א. חישוב יחס ההון

לוח ג-1: חישוב יחס ההון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר 2017	30 ביוני 2017	30 ביוני 2018
במיליוני ש"ח		

1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים

36,582	36,245	37,178	הון עצמי רוברד 1 ⁽¹⁾
1,221	1,221	977	הון רוברד 1 נוסף
37,803	37,466	38,155	סך-הכל הון רוברד 1 ⁽¹⁾
9,728	10,373	10,616	הון רוברד 2
47,531	47,839	48,771	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾

2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון

295,986	290,746	305,976	סיכון אשראי ⁽²⁾
5,114	4,913	3,212	סיכוי שוק
23,672	23,566	24,018	סיכון תפעולי
324,772	319,225	333,206	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾
באחוזים			

3. יחס ההון לרכיבי סיכון

11.26%	11.35%	11.16%	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון
11.64%	11.74%	11.45%	יחס הון רוברד 1 לרכיבי סיכון
14.64%	14.99%	14.64%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.23%	10.20%	10.23%	יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾⁽⁴⁾
13.73%	13.70%	13.73%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾⁽⁴⁾

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן: התאמות בגין תוכנית ההתייעלות), אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017. לפרטים נוספים על השפעת הוראות המעבר וההתאמות בגין תוכנית ההתייעלות ראה [ביאור 9 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

(2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 745 מיליוני ש"ח ליום 30 ביוני 2018, 853 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2017 ו-958 מיליוני ש"ח ליום 30 ביוני 2017 בשל התאמות בגין תוכנית ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים החל משנת 2017.

(3) עם השלמת ההיפרדות מקבוצת ישראלרט, נכסי הסיכון של הבנק צפויים לרדת בכ-12 מיליארד ש"ח בגין חשיפות שאינן באחריות הבנק. למהלך זה צפויות להיות גם השפעות על ההון הפיקוחי שתלויות באופן ההיפרדות.

(4) יחס הון עצמי רוברד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיר לתיאריכי הדוחות הכספיים.

לוח ג-2: הרכב ההון לצורך חישוב יחס הון לרכיבי סיכון

31 בדצמבר 2017	30 ביוני 2017	30 ביוני 2018	
			במיליוני ש"ח
הון רובד 1			
8,124	8,129	8,135	הון מניות רגילות נפרע ופרמיה
28,465	27,897	29,518	עודפים
70	79	43	זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו
510	523	93	רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
(531)	(339)	(559)	מכשירים הוניים אחרים
(56)	(44)	(52)	סכומים שהופחתו מהון רובד 1
36,582	36,245	37,178	סך-הכל הון עצמי רובד 1
1,221	1,221	977	מכשירים מורכבים חדשניים
37,803	37,466	38,155	סך-הכל הון רובד 1
הון רובד 2			
148	209	104	מכשירי הון מורכבים וכתבי התחייבות נדחים
3,700	3,634	3,825	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המת"ח
5,880	6,530	6,687	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
9,728	10,373	10,616	סך-הכל הון רובד 2
47,531	47,839	48,771	הון כולל כשיר

לפרטים נוספים, ראה [ביאור 9 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

לוח ג-3: הרכב ההון הפיקוחי לפי רכיבים ותוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי

הפניות למאזן הפיקוחי	31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017		30 ביוני 2018	
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה	סכומים שלא נוכו יתרה	מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	סכומים שלא נוכו יתרה	מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3
במיליוני ש"ח						
הון עצמי רובד 1						
הון עצמי רובד 1 – מכשירים ועודפים						
1	1+2	8,124	8,129	8,135	הון מניות רגילות שהונפק על-ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1	
2	3	1	27,897	29,518	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן	
3	1+4	(96)	(631)	(999)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי	
5	5	18	70	43	מניות רגילות שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על-ידי צד ג' (זכויות שאינן מקנות שליטה)	
6		36,028	35,603	36,697	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים	
הון עצמי רובד 1 – התאמות פיקוחיות וניכויים						
10	6	8	30	35	מסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי	
11	7	-	(1)	(1)	סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן	
14	8	2	7	5	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי	
16		5	20	13	השקעה עצמית במניות רגילות, המוחזקות באופן ישיר או עקיף (כולל התחייבות לרכוש מניות בכפוף להסכמים חוזיים)	
21		1	2	-	מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1	
26		(1)	(612)	(533)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים	
26		(1)	(612)	(533)	מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1	
26			(610)	(533)	מזה: בגין תוכנית ההתייעלות	
26		(1)	(2)	-	מזה: בגין מס שכר	
28	15	(554)	11	(481)	סך-כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1	
29		36,582	36,245	37,178	הון עצמי רובד 1	

לוח ג-3: הרכב ההון הפיקוחי לפי רכיבים ותוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (המשך)

הפניות למאזן הפיקוחי	31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017		30 ביוני 2018	
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה
						במיליוני ש"ח
הון רובד 1 נוסף						
הון רובד 1 נוסף – מכשירים						
9	1,221		1,221		977	מכשירי הון רובד 1 נוסף שהונפקו על-ידי התאגיד, הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
	1,221		1,221		977	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
הון רובד 1 נוסף – ניכויים						
	-		-		-	סך-כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף
	1,221		1,221		977	הון רובד 1 נוסף
	37,803		37,466		38,155	הון רובד 1
הון רובד 2						
הון רובד 2 – מכשירים והפרשות						
9	148		209		104	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי התאגיד, הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
	5,880		6,530		6,687	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
9	5,880		6,530		4,869	מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על-ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2
10	3,700		3,634		3,825	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
	9,728		10,373		10,616	הון רובד 2 לפני ניכויים
הון רובד 2 – ניכויים						
	-		-		-	סך-כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
	9,728		10,373		10,616	הון רובד 2
	47,531		47,839		48,771	סך ההון
נכסי סיכון משוקללים						
	324,295		318,712		332,620	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3
	295,509		290,233		305,390	מזה: נכסי סיכון אשראי
	5,114		4,913		3,212	מזה: נכסי סיכון שוק
	23,672		23,566		24,018	מזה: נכסי סיכון תפעולי
	324,772		319,225		333,206	סך נכסי סיכון משוקללים

לוח ג-3: הרכב ההון הפיקוחי לפי רכיבים ותוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (המשך)

הפניות למאזן הפיקוחי	31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017		30 ביוני 2018	
	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה/אחוז	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה/אחוז	סכומים שלא נוכו מההון הכפופים לטיפול הנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	יתרה/אחוז
במיליוני ש"ח/באחוזים						
יחסי הון וכריות לשימור הון						
61	הון עצמי רובד 1	11.26%	11.35%	11.16%		
62	הון רובד 1	11.64%	11.74%	11.45%		
63	ההון הכולל	14.64%	14.99%	14.64%		
דרישות מזעריות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים						
69	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש הינו 10%. ליחס זה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים	10.23%	10.20%	10.23%		
71	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 13.5%. ליחס זה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים	13.73%	13.70%	13.73%		
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שיקלול סיכון)						
72	השקעות בהון של תאגידי פיננסיים, שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה	2,310	1,003	1,968		
73	השקעות בהון של תאגידי פיננסיים, העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה	602	444	862		
75	מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה	3,658	3,505	3,504		
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2						
76	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה	3,829	3,840	3,905		
77	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית	3,700	3,634	3,825		
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר						
82	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 1 נוסף הכפופים להוראות המעבר	1,221	1,221	977		
83	סכום שנוכה מהון רובד 1 נוסף בשל התקרה	1,188	1,198	1,454		
84	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר	7,628	7,628	6,102		
85	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה	-	-	-		

לוח ג-4: הרכב המאזן הפיקוחי תוך ציון הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	31 בדצמבר 2017	30 ביוני 2017	30 ביוני *2018	
	מאזן פיקוחי מאוחד			
	במיליוני ש"ח			
				נכסים
	86,114	81,959	83,274	מזומנים ופיקדונות בבנקים*
10	(3)	(4)	(2)	* מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת בהון רוברד 2
	65,442	70,499	59,650	ניירות-ערך*
	1,057	1,003	847	* מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
	-	-	41	* מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי, שאינן עולות על סף הפחתה
	64,385	69,496	58,762	* מזה: ניירות-ערך אחרים
	684	429	628	ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
	282,507	276,836	289,541	אשראי לציבור
	457	302	758	* מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי, שאינן עולות על סף הפחתה
	1,253	-	1,121	* מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
	(3,844)	(3,887)	(3,894)	הפרשה להפסדי אשראי*
10	(3,170)	(3,078)	(3,269)	* מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת בהון רוברד 2
	(674)	(809)	(625)	* מזה: הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי
	278,663	272,949	285,647	אשראי לציבור, נטו
	2,292	2,243	2,329	אשראי לממשלות
10	(3)	(3)	(3)	* מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת בהון רוברד 2
	203	158	113	השקעה בחברות כלולות*
	145	142	63	* מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי, שאינן עולות על סף הפחתה
	3,392	3,266	3,330	בניינים וציוד
	12,013	12,766	10,732	נכסים בגין מכשירים נגזרים
	5,621	5,465	5,663	נכסים אחרים*
	3,699	3,545	3,539	* מזה: נכסי מס נדחה**
	-	-	-	** מזה: נכסי מס נדחה המיוחסים להפרשי עיתוי מעל 10% מהון עצמי רוברד 1
6	38	40	35	** מזה: נכסי מס נדחה, למעט אלו המיוחסים להפרשי עיתוי
	3,661	3,505	3,504	** מזה: נכסי מס נדחה אחרים
	1,922	1,920	2,124	* מזה: נכסים אחרים נוספים
	454,424	449,734	451,366	סך-כל הנכסים

* יתרות אלו כוללות את פעילות חברות כרטיסי האשראי שסווגו בדוחות הכספיים כפעילות מופסקת.

לוח ג-4: הרכב המאזן הפיקוחי תוך ציון הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי (המשך)

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	31 בדצמבר 2017	30 ביוני 2017	30 ביוני *2018	
	מאזן פיקוחי מאוחד			
	במיליוני ש"ח			
				התחייבויות והון
	347,351	340,768	345,817	פיקדונות הציבור
	4,149	4,329	4,346	פיקדונות מבנקים
	320	411	297	פיקדונות הממשלה
	367	620	10	ניירות-ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
	29,058	30,736	29,949	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים*
	7,571	8,167	7,523	* מזה: כתבי התחייבות נדחים שאינם מוכרים כהון פיקוחי
	7,249	7,960	7,768	* מזה: כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון פיקוחי**
	-	-	1,818	** מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי
9	7,249	7,960	5,950	** מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
	12,049	13,376	9,939	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים*
8	9	12	5	* מזה: בגין סיכון האשראי העצמי
	25,126	23,865	24,228	התחייבויות אחרות
10	524	549	551	* מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת בהון רובד 2
	418,420	414,105	414,586	סך-כל ההתחייבויות
	35,863	35,458	36,654	הון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי*
	35,863	35,458	36,654	* מזה: הון מניות רגילות ופרמיה, עודפים, הפסד כולל אחר וקרנות הון**
1	1,333	1,333	1,334	** מזה: הון מניות רגילות
2	6,791	6,796	6,801	** מזה: פרמיה על מניות רגילות
3	28,466	27,898	29,518	** מזה: עודפים
א4	(786)	(622)	(1,030)	** מזה: הפסד כולל אחר מצטבר***
	510	523	93	*** מזה: התאמות בגין הצגת ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הון
7	(1)	(1)	(1)	*** מזה: הפסדים נטו בגין גידורי תזרימי מזומנים
	(53)	(47)	(47)	*** מזה: התאמות מתרגום, נטו לאחר השפעת גידורים
ב4	59	53	31	** מזה: קרנות הון מהטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות
	141	171	126	זכויות שאינן מקנות שליטה*
5	70	79	43	* מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון עצמי רובד 1
	71	92	83	* מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שלא ניתן לייחס להון הפיקוחי
	36,004	35,629	36,780	סך-כל ההון
	454,424	449,734	451,366	סך-כל ההתחייבויות וההון

* יתרות אלו כוללות את פעילות חברות כרטיסי האשראי שסווגה בדוחות הכספיים כפעילות מופסקת.

לוח ג-5: דוח תזרים של תנועות ברכיבי ההון הפיקוחי

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2018				
הון עצמי רובד 1	הון רובד 1 נוסף	סך הון רובד 1	הון רובד 2	סך ההון
במיליוני ש"ח				
36,637	977	37,614	9,016	46,630
יתרה ליום 31 במרץ 2018				
שינוי ברכיבי ההון				
-	-	-	-	-
(13)	-	(13)	-	(13)
920	-	920	-	920
(251)	-	(251)	-	(251)
-	-	-	-	-
(194)	-	(194)	-	(194)
-	-	-	-	-
1	-	1	-	1
(8)	-	(8)	-	(8)
-	-	-	-	-
115	-	115	-	115
(39)	-	(39)	-	(39)
(6)	-	(6)	-	(6)
-	-	-	-	-
525	-	525	-	525
שינוי בהשפעת התאמות פיקוחיות וניכויים				
-	-	-	-	-
(5)	-	(5)	-	(5)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
1	-	1	-	1
(12)	-	(12)	-	(12)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
(16)	-	(16)	-	(16)
(255)	(255)	-	-	-
1,818	1,818	-	-	-
37	37	-	-	-
-	-	-	-	-
48,771	977	38,155	10,616	37,178
יתרה ליום 30 ביוני 2018				

* לאחר התאמות, כנדרש בהוראות המעבר בהוראה 299.

לוח ג-5: דוח תזרים של תנועות ברכיבי ההון הפיקוחי (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017				
הון עצמי רובד 1	הון רובד 1 נוסף	סך הון רובד 1	הון רובד 2	סך ההון
במיליוני ש"ח				
35,731	1,221	36,952	10,538	47,490
יתרה ליום 31 במרץ 2017				
שינוי ברכיבי ההון				
(1)	-	(1)	-	(1)
הון מניות רגילות				
(16)	-	(16)	-	(16)
פרמיה על מניות רגילות				
812	-	812	-	812
רווח נקי לתקופה המיוחס לבעלי המניות של הבנק				
(307)	-	(307)	-	(307)
דיבידנד				
-	-	-	-	-
השפעת אימוץ כללי חשבונאות בנושא זכויות עובדים שנכללה בעודפים*				
28	-	28	-	28
רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן				
-	-	-	-	-
רווחים שטרם מומשו בגין גידורי תזרים מזומנים				
-	-	-	-	-
התאמות מתרגום של יחידות אוטונומיות המוחזקות בחו"ל				
(22)	-	(22)	-	(22)
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות				
-	-	-	-	-
תקבולים על חשבון מניות וסכומים שהתקבלו תמורת אופציות לרכישת מניות				
44	-	44	-	44
השפעת אימוץ כללי חשבונאות בנושא זכויות עובדים שנכללה ברווח כולל אחר*				
(38)	-	(38)	-	(38)
התאמות בגין השפעת תוכנית ההתייעלות				
(2)	-	(2)	-	(2)
זכויות שאינן מקנות שליטה בהון המניות של חברות בת שאוחדו*				
-	-	-	-	-
אחר				
498	-	498	-	498
סך השינוי לפני התאמות פיקוחיות וניכויים				
שינוי בהשפעת התאמות פיקוחיות וניכויים				
-	-	-	-	-
מוניטין ונכסים לא מוחשיים				
(3)	-	(3)	-	(3)
מסים נדחים שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי*				
-	-	-	-	-
מסים נדחים המיוחסים להפרשי עיתוי (מעל 10% מהון עצמי רובד 1)*				
-	-	-	-	-
קרן פנסיות עם הטבות מוגדרות הרשומה כנכס במאזן				
-	-	-	-	-
סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין תזרים מזומנים				
-	-	-	-	-
של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן*				
-	-	-	-	-
גידול בהון הנובע מחשיפות איגוח				
(16)	-	(16)	-	(16)
רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של				
התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של הבנק*				
3	-	3	-	3
השקעה עצמית במניות רגילות (המוחזקת באופן ישיר או עקיף)*				
-	-	-	-	-
החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים				
-	-	-	-	-
השקעות בהון מניות של תאגידים פיננסיים כאשר ההשקעה				
אינה עולה על 10% מהון התאגיד הפיננסי				
-	-	-	-	-
השקעות בהון מניות של תאגידים פיננסיים כאשר				
ההשקעה עולה על 10% מהון התאגיד הפיננסי				
-	-	-	-	-
ניכוי סף - הסכום העולה על 15% מהון עצמי רובד 1				
-	-	-	-	-
אחרים				
(16)	-	(16)	-	(16)
סך-הכל שינוי בהתאמות הפיקוחיות והניכויים				
(174)	-	(174)	-	(174)
קיטון במכשירי הון פיקוחי				
-	-	-	-	-
מכשירי הון שהונפקו				
9	-	9	-	9
שינוי בהפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס				
-	-	-	-	-
אחר				
36,245	1,221	37,466	10,373	47,839
יתרה ליום 30 ביוני 2017				

* לאחר התאמות, כנדרש בהוראות המעבר בהוראה 299.

לוח ג-5: דוח תזרים של תנועות ברכיבי ההון הפיקוחי (המשך)

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2018				
הון עצמי רוברד 1	הון רוברד 1 נוסף	סך הון רוברד 1	הון רוברד 2	סך ההון
במיליוני ש"ח				
36,582	1,221	37,803	9,728	47,531
יתרה ליום 31 בדצמבר 2017				
שינוי ברכיבי ההון				
1	-	1	-	1
הון מניות רגילות				
10	-	10	-	10
פרמיה על מניות רגילות				
1,548	-	1,548	-	1,548
רווח נקי לתקופה המיוחס לבעלי המניות של הבנק				
(496)	-	(496)	-	(496)
דיבידנד				
1	-	1	-	1
השפעת אימוץ כללי חשבונאות בנושא זכויות עובדים שנכללה בעודפים*				
(417)	-	(417)	-	(417)
הפסדים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן				
-	-	-	-	-
רווחים שטרם מומשו בגין גידורי תזרים מזומנים				
6	-	6	-	6
התאמות מתרגום של יחידות אוטונומיות המוחזקות בחו"ל				
(28)	-	(28)	-	(28)
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות				
-	-	-	-	-
תקבולים על חשבון מניות וסכומים שהתקבלו תמורת אופציות לרכישת מניות				
71	-	71	-	71
השפעת אימוץ כללי חשבונאות בנושא זכויות עובדים שנכללה ברווח כולל אחר*				
(77)	-	(77)	-	(77)
התאמות בגין השפעת תוכנית ההתייעלות				
(27)	-	(27)	-	(27)
זכויות שאינן מקנות שליטה בהון המניות של חברות בת שאוחדו*				
-	-	-	-	-
אחר				
592	-	592	-	592
סך השינוי לפני התאמות פיקוחיות וניכויים				
שינוי בהשפעת התאמות פיקוחיות וניכויים				
-	-	-	-	-
מוניטין ונכסים לא מוחשיים				
5	-	5	-	5
מסים נדחים שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי*				
-	-	-	-	-
מסים נדחים המיוחסים להפרשי עיתוי (מעל 10% מהון עצמי רוברד 1)*				
-	-	-	-	-
קרן פנסיות עם הטבות מוגדרות הרשומה כנכס במאזן				
-	-	-	-	-
סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן*				
-	-	-	-	-
גידול בהון הנובע מחשיפות איגום				
(2)	-	(2)	-	(2)
רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של הבנק*				
(7)	-	(7)	-	(7)
השקעה עצמית במניות רגילות (המוחזקת באופן ישיר או עקיף)*				
-	-	-	-	-
החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים				
-	-	-	-	-
השקעות בהון מניות של תאגידים פיננסיים כאשר ההשקעה אינה עולה על 10% מהון התאגיד הפיננסי				
-	-	-	-	-
השקעות בהון מניות של תאגידים פיננסיים כאשר ההשקעה עולה על 10% מהון התאגיד הפיננסי				
-	-	-	-	-
ניכוי סף - הסכום העולה על 15% מהון עצמי רוברד 1				
-	-	-	-	-
אחרים				
(4)	-	(4)	-	(4)
סך-הכל שינוי בהתאמות הפיקוחיות והניכויים				
(1,299)	(1,055)	(244)	(244)	-
קטון במכשירי הון פיקוחי				
1,818	1,818	-	-	-
מכשירי הון שהונפקו				
125	125	-	-	-
שינוי בהפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס				
-	-	-	-	-
אחר				
48,771	10,616	38,155	977	37,178
יתרה ליום 30 ביוני 2018				

* לאחר התאמות, כנדרש בהוראות המעבר בהוראה 299.

לוח ג-5: דוח תזרים של תנועות ברכיבי ההון הפיקוחי (המשך)

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017				
הון עצמי רוברד 1	הון רוברד 1 נוסף	סך הון רוברד 1	הון רוברד 2	סך ההון
במיליוני ש"ח				
35,045	1,465	36,510	11,609	48,119
יתרה ליום 31 בדצמבר 2016				
שינוי ברכיבי ההון				
(1)	-	(1)	-	(1)
הון מניות רגילות				
(16)	-	(16)	-	(16)
פרמיה על מניות רגילות				
1,579	-	1,579	-	1,579
רווח נקי לתקופה המיוחס לבעלי המניות של הבנק				
(348)	-	(348)	-	(348)
דיבינד				
1	-	1	-	1
השפעת אימוץ כללי חשבונאות בנושא זכויות עובדים שנכללה בעודפים*				
168	-	168	-	168
רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן				
1	-	1	-	1
רווחים שטרם מומשו בגין גידורי תזרים מזומנים				
(14)	-	(14)	-	(14)
התאמות מתרגום של יחידות אוטונומיות המוחזקות בחו"ל				
(21)	-	(21)	-	(21)
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות				
-	-	-	-	-
תקבולים על חשבון מניות וסכומים שהתקבלו תמורת אופציות לרכישת מניות				
(29)	-	(29)	-	(29)
השפעת אימוץ כללי חשבונאות בנושא זכויות עובדים שנכללה ברווח כולל אחר*				
(76)	-	(76)	-	(76)
התאמות בגין השפעת תוכנית ההתייעלות				
(37)	-	(37)	-	(37)
זכויות שאינן מקנות שליטה בהון המניות של חברות בת שאוחדו*				
-	-	-	-	-
אחר				
1,207	-	1,207	-	1,207
סך השינוי לפני התאמות פיקוחיות וניכויים				
שינוי בהשפעת התאמות פיקוחיות וניכויים				
-	-	-	-	-
מוניטין ונכסים לא מוחשיים				
5	-	5	-	5
מסים נדחים שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי*				
-	-	-	-	-
מסים נדחים המיוחסים להפרשי עיתוי (מעל 10% מהון עצמי רוברד 1)*				
-	-	-	-	-
קרן פנסיות עם הטבות מוגדרות הרשומה כנכס במאזן				
-	-	-	-	-
סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין תזרים מזומנים				
-	-	-	-	-
של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן*				
-	-	-	-	-
גידול בהון הנובע מחשיפות איגוח				
(1)	-	(1)	-	(1)
רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של				
התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של הבנק*				
3	-	3	-	3
השקעה עצמית במניות רגילות (המוחזקת באופן ישיר או עקיף)*				
-	-	-	-	-
החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים				
-	-	-	-	-
השקעות בהון מניות של תאגידים פיננסיים כאשר ההשקעה				
אינה עולה על 10% מהון התאגיד הפיננסי				
-	-	-	-	-
השקעות בהון מניות של תאגידים פיננסיים כאשר				
ההשקעה עולה על 10% מהון התאגיד הפיננסי				
-	-	-	-	-
ניכוי סף - הסכום העולה על 15% מהון עצמי רוברד 1				
-	-	-	-	-
אחרים				
7	-	7	-	7
סך-הכל שינוי בהתאמות הפיקוחיות והניכויים				
(1,487)	(1,243)	(244)	(244)	-
קטון במכשירי הון פיקוחי				
-	-	-	-	-
מכשירי הון שהונפקו				
7	7	-	-	-
שינוי בהפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס				
-	-	-	-	-
אחר				
47,839	10,373	37,466	1,221	36,245
יתרה ליום 30 ביוני 2017				

* לאחר התאמות, כנדרש בהוראות המעבר בהוראה 299.

לוח ג-5: דוח תזרים של תנועות ברכיבי ההון הפיקוחי (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
הון עצמי רוברד 1	הון רוברד 1 נוסף	סך הון רוברד 1	הון רוברד 2	סך ההון
במיליוני ש"ח				
35,045	1,465	36,510	11,609	48,119
תירה ליום 31 בדצמבר 2016				
שינוי ברכיבי ההון				
(1)	-	(1)	-	(1)
הון מניות רגילות				
(21)	-	(21)	-	(21)
פרמיה על מניות רגילות				
2,660	-	2,660	-	2,660
רווח נקי לתקופה המיוחס לבעלי המניות של הבנק				
(861)	-	(861)	-	(861)
דיבידנד				
1	-	1	-	1
השפעת אימוץ כללי חשבונאות בנושא זכויות עובדים שנכללה בעודפים*				
155	-	155	-	155
רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות-ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן				
1	-	1	-	1
רווחים שטרם מומשו בגין גידורי תזרים מזומנים				
(20)	-	(20)	-	(20)
התאמות מתרגום של יחידות אוטונומיות המוחזקות בחו"ל				
(15)	-	(15)	-	(15)
הטבה בשל עסקות תשלום מבוסס מניות				
-	-	-	-	-
תקבולים על חשבון מניות וסכומים שהתקבלו תמורת אופציות לרכישת מניות				
(145)	-	(145)	-	(145)
השפעת אימוץ כללי חשבונאות בנושא זכויות עובדים שנכללה ברווח כולל אחר*				
(152)	-	(152)	-	(152)
התאמות בגין השפעת תוכנית ההתייעלות				
(46)	-	(46)	-	(46)
זכויות שאינן מקנות שליטה בהון המניות של חברות בת שאוחדו*				
-	-	-	-	-
אחר				
1,556	-	1,556	-	1,556
סך השינוי לפני התאמות פיקוחיות וניכויים				
שינוי בהשפעת התאמות פיקוחיות וניכויים				
-	-	-	-	-
מוניטין ונכסים לא מוחשיים				
3	-	3	-	3
מסים נדחים שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי*				
-	-	-	-	-
מסים נדחים המיוחסים להפרשי עיתוי (מעל 10% מהון עצמי רוברד 1)*				
-	-	-	-	-
קרן פנסיות עם הטבות מוגדרות הרשומה כנכס במאזן				
-	-	-	-	-
סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין תזרים מזומנים				
-	-	-	-	-
של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן*				
-	-	-	-	-
גידול בהון הנובע מחשיפות איגום				
(4)	-	(4)	-	(4)
רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של				
20	-	20	-	20
התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של הבנק*				
-	-	-	-	-
השקעה עצמית במניות רגילות (המוחזקת באופן ישיר או עקיף)*				
-	-	-	-	-
החזקות צולבות הדדיות במניות רגילות של תאגידים פיננסיים				
-	-	-	-	-
השקעות בהון מניות של תאגידים פיננסיים כאשר ההשקעה				
-	-	-	-	-
אינה עולה על 10% מהון התאגיד הפיננסי				
-	-	-	-	-
השקעות בהון מניות של תאגידים פיננסיים כאשר				
-	-	-	-	-
ההשקעה עולה על 10% מהון התאגיד הפיננסי				
-	-	-	-	-
ניכוי סף - הסכום העולה על 15% מהון עצמי רוברד 1				
-	-	-	-	-
אחרים				
19	-	19	-	19
סך-הכל שינוי בהתאמות הפיקוחיות והניכויים				
(2,198)	(1,954)	(244)	(244)	-
קטון במכשירי הון פיקוחי				
-	-	-	-	-
מכשירי הון שהונפקו				
73	73	-	-	-
שינוי בהפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייס				
-	-	-	-	-
אחר				
47,531	9,728	37,803	1,221	36,582
תירה ליום 31 בדצמבר 2017				

* לאחר התאמות, כנדרש בהוראות המעבר בהוראה 299.

השינויים ברכיבי ההון הפיקוחי ברבעון השני בשנת 2018 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בסך של 920 מיליוני ש"ח ומהנפקת כתבי התחייבות נדחים בסך 1,818 מיליוני ש"ח, שקוזזו על-ידי חלוקת דיבידנד בסך של 251 מיליוני ש"ח, מהפסדים שטרם מומשו מניירות-ערך זמינים למכירה בסך 194 מיליוני ש"ח ומקיטון במכשירי הון פיקוחי בסך של 255 מיליוני ש"ח.

השינויים במחצית הראשונה של שנת 2018 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בסך של 1,548 מיליוני ש"ח ומהנפקת כתבי התחייבות נדחים בסך 1,818 מיליוני ש"ח, שקוזזו על-ידי חלוקת דיבידנד בסך של 496 מיליוני ש"ח, מהפסדים שטרם מומשו מניירות-ערך זמינים למכירה בסך 417 מיליוני ש"ח ומקיטון במכשירי הון פיקוחי בסך של 1,299 מיליוני ש"ח.

השינויים ברכיבי ההון הפיקוחי ברבעון השני בשנת 2017 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בסך של 812 מיליוני ש"ח, שקוזז על-ידי חלוקת דיבידנד בסך של 307 מיליוני ש"ח, מרווחים שטרם מומשו מניירות-ערך זמינים למכירה בסך 28 מיליוני ש"ח ומקיטון במכשירי הון פיקוחי בסך של 174 מיליוני ש"ח.

השינויים במחצית הראשונה של שנת 2017 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בסך של 1,579 מיליוני ש"ח, שקוזז על-ידי חלוקת דיבידנד בסך של 348 מיליוני ש"ח, מרווחים שטרם מומשו מניירות-ערך זמינים למכירה בסך 168 מיליוני ש"ח ומקיטון במכשירי הון פיקוחי בסך של 1,487 מיליוני ש"ח.

השינויים ברכיבי ההון הפיקוחי בשנת 2017 נובעים בעיקר מרווח נקי לתקופה בסך של 2,660 מיליוני ש"ח, שקוזז על-ידי חלוקת דיבידנד בסך של 861 מיליוני ש"ח, מרווחים שטרם מומשו מניירות-ערך זמינים למכירה בסך 155 מיליוני ש"ח ומקיטון במכשירי הון פיקוחי בסך של 2,198 מיליוני ש"ח.

נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל", אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017.

ג.2. הלימות ההון

ג.2.א. גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות ההון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות.

להרחבה בנושא יישום הוראות ניהול בנקאי תקין ודרישות אחרות של הפיקוח על הבנקים בנושא הלימות ההון ולהרחבה בנושא ניהול הלימות ההון ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#).

ג.2.ב. יעד הלימות ההון

בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים בדבר יחסי הון מזעריים נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 20% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10%, וביחס הון כולל מזערי של 13.5% זאת, החל מיום 1 בינואר 2017. בנוסף, החל מיום 1 בינואר 2015 התווספה ליחסי ההון המזעריים דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים. דרישה זו יושמה בהדרגה, על פני שמונה רבעונים, עד ליום 1 בינואר 2017.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, לפי הנתונים ליום 30 ביוני 2018, הינם 110.23%-13.73%, בהתאמה.

ג.2.ג. תכנון הון ויעדי הלימות הון שנקבעו על-ידי הבנק

תכנון ההון בבנק מתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך שמירה על יעדי הון שנקבעו. מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). בנוסף, במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימת תוכנית לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

בהמשך לאמור ועל-פי החלטת דירקטוריון הבנק, יעד יחס הון עצמי רובד 1 החל מיום 31 בדצמבר 2017 עומד על 10.75%. למידע נוסף בדבר תהליך ה-ICAAP ויעדי הלימות ההון, ראה [דוח על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#).

ג.2.ד. יישום והשפעה של הוראות רגולטוריות העוסקות בנושאי מדידה והלימות הון התייעלות תפעולית

בחדש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" ("הוראת ההתייעלות"). בהתאם להוראת ההתייעלות, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו בהוראה יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית לתקופה של עד חמש שנים בקו ישר לעניין חישוב יחסי הלימות הון ויחס המינוף. בחודש אוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 762 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון. השפעת עלויות תוכנית התייעלות על יחסי הלימות הון, המוערכת בכ-0.19% ליום 30 ביוני 2018, נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017.

בהמשך להוראת ההתייעלות פרסם הפיקוח על הבנקים בחודש יוני 2017 מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן", אשר מעודד את התאגידים הבנקאיים לבחון, בנוסף להתייעלות בהוצאות כוח אדם, גם אפשרויות לצמצום עלויות נדל"ן ותחזוקה של יחידות המטה וההנהלה, לרבות באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי (להלן: התייעלות בתחום הנדל"ן).

במסגרת זאת, על מנת לעודד יישום תוכנית התייעלות בתחום הנדל"ן, הפיקוח יאשר לבנקים הקלות בנושא הלימות הון. בהתאם למכתב הנוסף, הפיקוח על הבנקים האריך את התוקף ליישום תוכנית התייעלות עד ליום 31 בדצמבר 2019.

דרישות הון בגין חובות בביטחון נכס למגורים

ביום 15 במרץ 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 203 בנושא חובות בביטחון נכס למגורים, לפיו הלוואות המובטחות במלואן על-ידי משכנתאות על נכס למגורים בשיעור מימון הגבוה מ-60%, תשוקלנה בשיעור של 60%. ההוראה נכנסה לתוקף ביום פרסומה וחלה על הלוואות בביטחון נכס למגורים אשר ניתנו מיום 15 במרץ 2018.

הנפקה פרטית של כתבי התחייבויות נדחים (CoCo)

בחודשים אפריל ויוני 2018 הבנק הנפיק שתי סדרות CoCo המהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. לפרטים אודות הנפקות של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים שביצעה הפועלים הנפקות, ראה [סעיף אגרות-חוב וכתבי התחייבות בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2018](#).

רכישה עצמית של ניירות-ערך

בחדש יוני 2018 השלים הבנק את ביצועה של תוכנית רכישה עצמית של מניות במסגרתה נרכשו מיליון מניות רגילות של הבנק לצורך יישום תוכנית תגמול הונית שאימץ הבנק. תוכנית הרכישה בוצעה בהתאם לכללים שבהנחיית רשות ניירות-ערך בעניין הגנת "נמל מבטחים" ברכישה עצמית, לאחר שאושרה על-ידי דירקטוריון הבנק ובהתאם לאישור שקיבל הבנק מהפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה דיווח מיידי של הבנק מיום 24 במאי 2018.

בחדש יולי 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטה לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 332 בנושא "רכישה עצמית על-ידי תאגידים בנקאיים", לפיה בנקים יוכלו לבצע רכישה עצמית של ניירות-ערך שהונפקו על ידם, בכפוף לעמידה בתנאים מסוימים. עד כה, ההוראה הקיימת אוסרת על בנקים לבצע רכישה עצמית למעט במקרים חריגים, בשעה שחוק החברות מתיר פעולה זו בכפוף לעמידה בתנאים לביצוע חלוקה.

טיטוט ההוראה קובעת את התנאים בהתקיימם יוכלו תאגידים בנקאיים לבצע רכישה עצמית של מניות והמירים למניות שהונפקו על ידם, ובכללם בין היתר נקבע כי:

- נדרש אישור הפיקוח על הבנקים לביצוע הרכישה, בהתבסס על תוכנית רכישה שהציג הבנק.
- היקף הרכישה בכל תוכנית לא יעלה על 5% מהון המניות המונפק והנפרע של התאגיד הבנקאי.
- התאגיד הבנקאי יפעל על-פי מנגנון הגנת נמל מבטחים שפרסמה הרשות לניירות-ערך או מנגנון שקול אחר שיבטיח לו הגנה משפטית מפני טענת שימוש במידע פנים.
- ההצעה לרכישה לא תופנה לקבוצה מסוימת של בעלי מניות (למעט אם מדובר בבעל מניות שהוא לקוח כשיר, כהגדרתו בהוראה).
- תוכנית הרכישה תאושר על-ידי דירקטוריון הבנק.

ג.2.ה. מדידת חשיפות הסיכון ודרישות הון

מדידת החשיפות לסיכונים השונים עשויה להשתנות בין היתר בהתאם להיקף התיק, איכותו, שינויים מתודולוגיים ורגולטוריים ושינויים בשערי חליפין. הגדרת החשיפה: דיווח כספי על-פי תקני חשבונאות מקובלים, בהתאמות הנדרשות להוראות ניהול בנקאי תקין לחישוב דרישות הון, קביעת הון הפיקוחי או צרכי ניהול החשיפות הפנימי של הבנק. חשיפות הסיכון המוצגות להלן מבוססות על הכללים שהוגדרו לצורך חישוב הון הפיקוחי הדרוש על מנת לתמוך בסיכונים אלו.

לוח ג-6: מידע על רכיבי הסיכון ודרישות ההון הרגולטוריות בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי (כאמור בהוראות נב"ת 201 עד 209)

31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017		30 ביוני 2018		
דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	דרישות הון ⁽¹⁾	נכסי סיכון	
במיליוני ש"ח						
סיכון אשראי						
198	1,440	182	1,331	196	1,426	חובות של ריבוניות
435	3,171	388	2,835	410	2,983	חובות של ישויות סקטור ציבורי
893	6,505	843	6,152	784	5,712	חובות של תאגידים בנקאיים
15,508	112,952	15,859	115,758	16,119	117,397	חובות של תאגידים
6,764	49,263	6,463	47,173	7,456	54,305	חובות בביטחון נדל"ן מסחרי
6,833	49,767	6,663	48,635	6,839	49,808	חשיפות קמעונאיות ליחידים
1,113	8,107	1,087	7,935	1,112	8,099	הלוואות לעסקים קטנים
5,703	41,536	5,405	39,456	5,945	43,300	הלוואות לדיר
12	87	12	87	12	91	איגוח
2,673	19,466	2,365	17,262	2,628	19,137	נכסים אחרים
507	3,692	565	4,122	510	3,718	סיכון CVA
40,639	295,986	39,832	290,746	42,011	305,976	סך-הכל בגין סיכון אשראי
702	5,114	673	4,913	441	3,212	סיכוני שוק
3,250	23,672	3,229	23,566	3,298	24,018	סיכון תפעולי
44,591	324,772	43,734	319,225	45,750	333,206	סך נכסי הסיכון בגין הסיכונים השונים
	36,582		36,245		37,178	הון עצמי רובד 1
	37,803		37,466		38,155	הון רובד 1
	47,531		47,839		48,771	הון כולל
באחוזים						
	11.26%		11.35%		11.16%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי הסיכון
	11.64%		11.74%		11.45%	יחס הון רובד 1 לרכיבי הסיכון
	14.64%		14.99%		14.64%	יחס ההון הכולל לרכיבי הסיכון
	10.23%		10.20%		10.23%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש לפי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
	13.73%		13.70%		13.73%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾

(1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי הפיקוח על הבנקים בשיעור של 13.73% ליום 30 ביוני 2018, 13.73% ליום 31 בדצמבר 2017 ו-13.7% ליום 30 ביוני 2017. הגישות הנהוגות בבנק לגבי קטגוריות הסיכון המרכזיות, לצורך חישוב ההון הפיקוחי הן: הגישה הסטנדרטית (מיושם בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכון תפעולי וסיכון איגוח) גישת החשיפה הנוכחית (סיכון אשראי צד נגדי) וחישוב על-פי משקולות הסיכון שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקין (משמש לחישוב בנכסים אחרים).

(2) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 10% ו-13.5% בהתאמה. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיר לתאריכי הדוחות הכספיים.

לוח ג-7: נכסי סיכון בחלוקה למגזרי פעילות פיקוחיים

30 ביוני 2018										
סך-הכל	אחר	פעילות בחו"ל	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
במיליוני ש"ח										
286,322	5,387	-	13,393	7,896	67,045	42,763	63,121	2,093	84,624	סיכון אשראי פעילות בישראל
19,654	-	19,654	-	-	-	-	-	-	-	פעילות בחו"ל
305,976	5,387	19,654	13,393	7,896	67,045	42,763	63,121	2,093	84,624	סך-הכל נכסי סיכון אשראי
3,212	-	-	3,212	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
24,018	838	1,001	4,468	389	2,352	1,708	5,698	458	7,106	סיכון תפעולי
333,206	6,225	20,655	21,073	8,285	69,397	44,471	68,819	2,551	91,730	סך-הכל נכסי סיכון פעילות מופסקת
-	13,878	-	-	(34)	(494)	(760)	(4,130)	(947)	(7,513)	סך-הכל נכסי סיכון לאחר פעילות מופסקת
333,206	20,103	20,655	21,073	8,251	68,903	43,711	64,689	1,604	84,217	
*30 ביוני 2017										
סך-הכל	אחר	פעילות בחו"ל	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
במיליוני ש"ח										
270,849	1,696	-	13,331	5,983	60,898	37,335	65,826	2,324	83,456	סיכון אשראי פעילות בישראל
19,897	-	19,897	-	-	-	-	-	-	-	פעילות בחו"ל
290,746	1,696	19,897	13,331	5,983	60,898	37,335	65,826	2,324	83,456	סך-הכל נכסי סיכון אשראי
4,913	-	-	4,913	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
23,566	963	1,256	3,739	378	2,811	1,614	5,599	421	6,785	סיכון תפעולי
319,225	2,659	21,153	21,983	6,361	63,709	38,949	71,425	2,745	90,241	סך-הכל נכסי סיכון פעילות מופסקת
-	15,000	-	-	(59)	(729)	(752)	(4,373)	(930)	(8,157)	סך-הכל נכסי סיכון לאחר פעילות מופסקת
319,225	17,659	21,153	21,983	6,302	62,980	38,197	67,052	1,815	82,084	
*31 בדצמבר 2017										
סך-הכל	אחר	פעילות בחו"ל	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית	
במיליוני ש"ח										
276,593	3,581	-	13,935	6,418	59,071	38,968	66,540	2,074	86,006	סיכון אשראי פעילות בישראל
19,393	-	19,393	-	-	-	-	-	-	-	פעילות בחו"ל
295,986	3,581	19,393	13,935	6,418	59,071	38,968	66,540	2,074	86,006	סך-הכל נכסי סיכון אשראי
5,114	-	-	5,114	-	-	-	-	-	-	סיכון שוק
23,672	238	1,518	3,971	384	2,787	1,682	5,574	432	7,086	סיכון תפעולי
324,772	3,819	20,911	23,020	6,802	61,858	40,650	72,114	2,506	93,092	סך-הכל נכסי סיכון פעילות מופסקת
-	15,615	-	-	(39)	(688)	(777)	(4,695)	(958)	(8,458)	סך-הכל נכסי סיכון לאחר פעילות מופסקת
324,772	19,434	20,911	23,020	6,763	61,170	39,873	67,419	1,548	84,634	

* סווג מחדש.

ג.2.ד. תנועה בנכסים משוקללים בסיכון במהלך התקופה
 לוח ג-8: דוח תנועות בנכסים משוקללים בסיכון במהלך התקופה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2018				
סך-הכל נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון שוק	סיכון אשראי	
במיליוני ש"ח				
331,539	23,779	4,692	303,068	יתרה ליום 31 במרץ 2018
978	239	(1,480)	2,219	שינויים בהיקף התיק ⁽¹⁾
13	-	-	13	שינויים באיכות התיק ⁽²⁾
(231)	-	-	(231)	שינויים במתודולוגיה ובמדיניות ⁽³⁾
-	-	-	-	מכירות ⁽⁴⁾
907	-	-	907	השפעת שינויים בשערי חליפין
333,206	24,018	3,212	305,976	יתרה ליום 30 ביוני 2018

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017				
סך-הכל נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון שוק	סיכון אשראי	
במיליוני ש"ח				
318,701	23,517	5,174	290,010	יתרה ליום 31 במרץ 2017
1,179	49	(261)	1,391	שינויים בהיקף התיק ⁽¹⁾
18	-	-	18	שינויים באיכות התיק ⁽²⁾
52	-	-	52	שינויים במתודולוגיה ובמדיניות ⁽³⁾
-	-	-	-	מכירות ⁽⁴⁾
(725)	-	-	(725)	השפעת שינויים בשערי חליפין
319,225	23,566	4,913	290,746	יתרה ליום 30 ביוני 2017

- (1) הקטגוריה "שינויים בהיקף התיק" מתייחסת לשינוי בגודל התיק למעט שינויים שנבעו משינוי באיכות התיק.
 (2) הקטגוריה "שינויים באיכות התיק" מתייחסת בעיקר לשינויים במשקל הסיכון של עסקות ולקוחות הנובעים משינויים בדירוג האשראי או סיווגו.
 (3) הקטגוריה "שינויים במתודולוגיה ובמדיניות" מתייחסת בעיקר להשפעת שינויים בהוראות רגולטוריות ושינויים במתודולוגיה.
 (4) הקטגוריה "מכירות" כוללת השפעת מכירת הלוואות.

לוח ג-8: דוח תנועות בנכסים משוקללים בסיכון במהלך התקופה (המשך)

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2018				
סך-הכל נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון שוק	סיכון אשראי	
במיליוני ש"ח				
324,772	23,672	5,114	295,986	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017
7,274	346	(1,902)	8,830	שינויים בהיקף התיק ⁽¹⁾
119	-	-	119	שינויים באיכות התיק ⁽²⁾
(410)	-	-	(410)	שינויים במתודולוגיה ובמדיניות ⁽³⁾
(101)	-	-	(101)	מכירות ⁽⁴⁾
1,552	-	-	1,552	השפעת שינויים בשערי חליפין
333,206	24,018	3,212	305,976	יתרה ליום 30 ביוני 2018

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017				
סך-הכל נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון שוק	סיכון אשראי	
במיליוני ש"ח				
318,379	23,374	4,866	290,139	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
3,652	192	47	3,413	שינויים בהיקף התיק ⁽¹⁾
(61)	-	-	(61)	שינויים באיכות התיק ⁽²⁾
(84)	-	-	(84)	שינויים במתודולוגיה ובמדיניות ⁽³⁾
(135)	-	-	(135)	מכירות ⁽⁴⁾
(2,526)	-	-	(2,526)	השפעת שינויים בשערי חליפין
319,225	23,566	4,913	290,746	יתרה ליום 30 ביוני 2017

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
סך-הכל נכסי סיכון	סיכון תפעולי	סיכון שוק	סיכון אשראי	
במיליוני ש"ח				
318,379	23,374	4,866	290,139	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016
8,919	298	248	8,373	שינויים בהיקף התיק ⁽¹⁾
(195)	-	-	(195)	שינויים באיכות התיק ⁽²⁾
(84)	-	-	(84)	שינויים במתודולוגיה ובמדיניות ⁽³⁾
(186)	-	-	(186)	מכירות ⁽⁴⁾
(2,061)	-	-	(2,061)	השפעת שינויים בשערי חליפין
324,772	23,672	5,114	295,986	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

- (1) הקטגוריה "שינויים בהיקף התיק" מתייחסת לשינוי בגודל התיק למעט שינויים שנבעו משינוי באיכות התיק.
- (2) הקטגוריה "שינויים באיכות התיק" מתייחסת בעיקר לשינויים במשקל הסיכון של עסקות ולקוחות הנובעים משינויים בדירוג האשראי או סיווג.
- (3) הקטגוריה "שינויים במתודולוגיה ובמדיניות" מתייחסת בעיקר להשפעת שינויים בהוראות רגולטוריות ושינויים במתודולוגיה.
- (4) הקטגוריה "מכירות" כוללת השפעת מכירת הלוואות.

ג.3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

לוח ג-9: יחס המינוף

31 בדצמבר 2017	30 ביוני 2017	30 ביוני 2018	
			במיליוני ש"ח
			בנתוני המאוחד
37,803	37,466	38,155	הון רובד *1
513,037	509,345	516,190	סך החשיפות*
			באחוזים
7.37%	7.36%	7.39%	יחס מינוף
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכנית ההתייעלות שנקבעו לפי מכתב הפיקוח על הבנקים מיום 12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל". השפעת עלויות תוכנית ההתייעלות על יחס המינוף ליום 30 ביוני 2018, המוערכת בכ-0.11% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017.

לוח ג-10: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף

31 בדצמבר 2017	30 ביוני 2017	30 ביוני 2018	
			במיליוני ש"ח
454,424	449,734	451,366	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	-	התאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	-	התאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
(1,260)	(925)	282	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ⁽¹⁾
-	-	-	התאמות בגין עסקות מימון ניירות-ערך
56,945	57,667	61,525	התאמות בגין פריטים חוץ-מאזניים
2,928	2,869	3,017	התאמות אחרות
513,037	509,345	516,190	חשיפה לצורך יחס מינוף

(1) הנתונים כוללים השפעות של הוראה בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים", שיושמה החל מיום 1 בינואר 2017.

לוח ג-11: גילוי על יחס המינוף

31 בדצמבר 2017	30 ביוני 2017	30 ביוני 2018	
במיליוני ש"ח/באחוזים			
חשיפות מאזניות			
444,685	439,440	443,058	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך, אך לרבות ביטחונות)
(30)	(32)	(35)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון חובד 1
444,655	439,408	443,023	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
5,922	7,535	5,700	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים ⁽¹⁾
6,438	5,887	6,338	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים
-	-	-	גילום ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
(1,728)	(1,703)	(1,152)	ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקות בנגזרים
-	-	-	רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על-ידי הלקוח
121	122	128	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	קיצוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
10,753	11,841	11,014	סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך			
684	429	628	נכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך (ללא קיצוזים), לאחר התאמות בגין עסקות שמתופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפות בגין עסקות כסוכן
684	429	628	סך חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך
חשיפות חוץ-מאזניות אחרות			
173,291	171,082	185,108	חשיפה חוץ-מאזנית בערך נקוב ברוטו
(116,346)	(113,415)	(123,583)	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי
56,945	57,667	61,525	פריטים חוץ-מאזניים
הון וסך החשיפות			
37,803	37,466	38,155	הון חובד 1
513,037	509,345	516,190	סך החשיפות
יחס מינוף			
7.37%	7.36%	7.39%	יחס מינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

(1) הנתונים כוללים השפעות של הוראה בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים", שיושמה החל מיום 1 בינואר 2017.

ד. סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

להרחבה על סיכון האשראי ואופן ניהולו ראה הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017, הדוחות הכספיים לשנת 2017 וכן תמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018.

ד.1. חשיפות לסיכון אשראי

לוח ד-1: פילוח חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגים עיקריים של חשיפות אשראי לפני הפרשה להפסדי אשראי⁽¹⁾

30 ביוני 2018												
רביביות	סקטור ציבורי	תאגידים בנקאיים	תאגידים	בביטחון נדל"ן מסחרי	קמעונאיות ליחידים	קטנים	עסקים	הלוואות לדיור	איגוח	אחרים	חשיפת אשראי ברוטו ⁽²⁾	חשיפת אשראי ברוטו ממוצעת
במיליוני ש"ח												
79,452	3,510	5,037	88,110	38,358	67,243	10,839	77,313	-	-	-	369,862	365,656
38,785	440	7,103	2,502	-	-	-	-	-	-	-	48,830	52,152
61	1,379	3,074	8,004	250	30	28	-	-	-	-	12,826	13,100
חשיפות חוץ-מאזניות אחרות												
2	2,157	1,583	63,485	63,239	45,107	4,219	4,894	183	-	-	184,869	179,165
נכסים אחרים ⁽⁶⁾												
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16,313	16,313	16,594
118,300	7,486	16,797	162,101	101,847	112,380	15,086	82,207	183	-	-	632,700	626,667
סך-הכל												
30 ביוני 2017												
רביביות	סקטור ציבורי	תאגידים בנקאיים	תאגידים	בביטחון נדל"ן מסחרי	קמעונאיות ליחידים	קטנים	עסקים	הלוואות לדיור	איגוח	אחרים	חשיפת אשראי ברוטו ⁽²⁾	חשיפת אשראי ברוטו ממוצעת
במיליוני ש"ח												
74,942	3,573	7,723	88,559	34,689	65,531	10,664	70,888	-	-	-	356,569	353,427
49,917	631	6,154	3,137	-	-	-	-	-	-	-	59,839	61,415
179	1,828	3,228	9,080	148	28	12	-	-	-	-	14,503	12,558
חשיפות חוץ-מאזניות אחרות												
139	1,548	989	58,551	58,405	43,942	4,132	2,904	175	-	-	170,785	169,723
נכסים אחרים ⁽⁶⁾												
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14,798	14,798	14,991
125,177	7,580	18,094	159,327	93,242	109,501	14,808	73,792	175	-	-	616,494	612,114
סך-הכל												

- (1) לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- (2) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא, על-ידי שימוש בערביות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (3) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים, ולאחר ניכוי התחייבויות בגין עסקות במכשירים נגזרים הכפופים להסכמי CSA.
- (4) לא כולל את אגרות-החוב הנככלות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
- (5) שווי הוגן חיובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בגין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג). הנתונים כוללים השפעות של הוראה בנושא ידרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים, שיושמה החל מיום 1 בינואר 2017.
- (6) כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי כגון בניינים וציוד.

לוח ד-1: פילוח חשיפות סיכון אשראי לפי צד נגדי ולפי סוגים עיקריים של חשיפות אשראי לפני הפרשה להפסדי אשראי⁽¹⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2017												
רביביות	סקטור	תאגידים	תאגידים	בביטחון	קמעונאיות	עסקים	הלוואות	איגוח	אחרים	חשיפת	חשיפת	חשיפת
ציבורי	בנקאיים	נדל"ן מסחרי	נדל"ן מסחרי	ליחידים	קטנים	לדיוור	לדיוור	לדיוור	לדיוור	אשראי	אשראי	אשראי
ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע	ממוצע
78,804	3,366	8,014	85,827	36,792	67,312	10,922	73,949	-	-	364,986	357,419	78,804
48,244	582	6,156	2,612	-	-	-	-	-	-	57,594	59,573	48,244
165	1,969	2,992	7,638	132	25	10	-	-	-	12,931	12,838	165
112	1,609	876	60,054	59,342	43,597	3,955	3,279	173	-	172,997	171,066	112
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16,763	15,613	-
127,325	7,526	18,038	156,131	96,266	110,934	14,887	77,228	173	16,763	625,271	616,509	127,325

- לאחר ניכוי מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא, על-ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים, ולאחר ניכוי התחייבויות בגין עסקות במכשירים נגזרים הכפופים להסכמי CSA.
- לא כולל את אגרות-החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
- שווי הוגן חיובי של נגזרים, לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בגין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג). הנתונים כוללים השפעות של הוראה בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים", שישמה החל מיום 1 בינואר 2017.
- כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי כגון בניינים וציוד.

לוח ד-2: סך החשיפות העיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

החשיפה המאזנית למדינות זרות ליום 30 ביוני 2018 הסתכמה ב-49.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-58.4 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017. החשיפה החוץ-מאזנית למדינות זרות ליום 30 ביוני 2018 הסתכמה ב-25.8 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-25.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2017. הבנק פועל על-פי מדיניות סדורה הקובעת מגבלות ותנאים המגדרים את החשיפה למדינות זרות.

ליום 31 בדצמבר 2017		ליום 30 ביוני 2017		ליום 30 ביוני 2018	
סך-כל החשיפה	סך-כל החשיפה	סך-כל החשיפה	סך-כל החשיפה	סך-כל החשיפה	סך-כל החשיפה
חוץ-מאזנית ⁽²⁾	חוץ-מאזנית ⁽²⁾	חוץ-מאזנית ⁽²⁾	חוץ-מאזנית ⁽²⁾	חוץ-מאזנית ⁽²⁾	חוץ-מאזנית ⁽²⁾
7,610	30,809	7,680	23,449	8,100	22,188
15,793	15,259	15,947	16,956	15,008	14,463
2,342	12,379	2,615	13,019	2,664	13,282
25,745	58,447	26,242	53,424	25,772	49,933
134	202	345	256	239	237
757	1,871	810	1,560	465	1,565

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

* מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך.

- על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, ביטוחנות נזילים וגזרי אשראי.
- סיכון אשראי מאזני חוץ-מאזני, סיכון אשראי בעייתי וחובות פגומים מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטוחנות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313.
- יתרת החשיפה החוץ-מאזנית למדינות זרות כוללת סך של 12,426 מיליוני ש"ח בגין רכישת ביטוח לתיק ערבויות מח חוק מר ממבטחי משנה בינלאומיים (ליום 31.12.17: 13,705 מיליוני ש"ח).

לוח ד-3: פיצול התיק לפי התקופה לפירעון ולפי סוגי חשיפות אשראי עיקריים⁽¹⁾

30 ביוני 2018					
עד שנה	משנה עד חמש שנים	מעל 5 שנים	אחר	השפעת הסכמי קיזוז	חשיפת אשראי ברוטו ⁽²⁾
במיליוני ש"ח					
176,924	75,813	117,125	-	-	369,862
12,395	26,505	9,930	-	-	48,830
9,940	7,281	5,199	-	(9,594)	12,826
36,069	144,115	4,685	-	-	184,869
2,879	-	-	13,434	-	16,313
238,207	253,714	136,939	13,434	(9,594)	632,700

30 ביוני 2017					
עד שנה	משנה עד חמש שנים	מעל 5 שנים	אחר	השפעת הסכמי קיזוז	חשיפת אשראי ברוטו ⁽²⁾
במיליוני ש"ח					
170,450	77,230	108,889	-	-	356,569
23,512	28,959	7,368	-	-	59,839
10,915	8,243	6,746	-	(11,401)	14,503
35,890	129,303	5,592	-	-	170,785
2,893	-	-	11,905	-	14,798
243,660	243,735	128,595	11,905	(11,401)	616,494

31 בדצמבר 2017					
עד שנה	משנה עד חמש שנים	מעל 5 שנים	אחר	השפעת הסכמי קיזוז	חשיפת אשראי ברוטו ⁽²⁾
במיליוני ש"ח					
174,957	76,490	113,539	-	-	364,986
12,527	36,544	8,523	-	-	57,594
8,836	9,086	6,184	-	(11,175)	12,931
37,925	129,090	5,982	-	-	172,997
3,173	-	-	13,590	-	16,763
237,418	251,210	134,228	13,590	(11,175)	625,271

- (1) לאחר ניכוי מחיקות חשבוניות ולפני ניכוי ההפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני וקבוצתי.
- (2) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שיקול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא, על-ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (3) כולל אשראי לציבור, אשראי לממשלה ופיקדונות בבנקים מרכזיים, ולאחר ניכוי התחייבויות בגין עסקות במכשירים נגזרים הכפופים להסכמי CSA.
- (4) לא כולל את אגרות-החוב הנכללות בתיק הסחיר ולא כולל השקעות בהון של תאגידים פיננסיים.
- (5) שווי הוגן חיובי של נגזרים לרבות תוספת (Add-On) המשקפת את סכום החשיפה הפוטנציאלית העתידית לאשראי בגין יתרת הערך הנקוב של מכשירים נגזרים ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג). הנתונים כוללים השפעות של הוראה בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים", שיושמה החל מיום 1 בינואר 2017.
- (6) כולל מזומנים, השקעות בתאגידים פיננסיים שלא הופחתו מההון, מקדמות לרשויות המס, מניות ונכסים אחרים ללא צד נגדי כגון בניינים וציוד.

לוח ד-4: סכום סיכון אשראי בעייתי, סיכון אשראי פגום, יתרות הפרשות פרטניות וקבוצתיות והוצאות בגין הפסדי אשראי שהוכרו בדוח רווח והפסד ומחיקות חשבונאיות נטו במהלך התקופה לפי ענף עיקרי או סוג עיקרי של צד נגדי

ליום 30 ביוני 2018					
סיכון אשראי כולל	מזה: סיכון אשראי בעייתי	שיעור סיכון בעייתי	סיכון אשראי פגום	הוצאות (הכנסות) מחיקות חשבונאיות נטו	מחיקות חשבונאיות נטו
במיליוני ש"ח		באחוזים	במיליוני ש"ח		
37,471	1,138	3.04%	427	(17)	(12)
תעשייה					
66,686	1,314	1.97%	717	8	(48)
בינוי ונדל"ן - בינוי					
29,934	831	2.78%	367	(50)	(75)
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
41,492	928	2.24%	277	(14)	59
מסחר					
41,147	112	0.27%	53	1	(9)
שירותים פיננסיים					
72,094	590	0.82%	-	11	3
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור					
87,015	1,154	1.33%	736	276	273
אנשים פרטיים - אחר					
75,833	2,322	3.06%	1,018	157	107
ענפים אחרים					
451,672	8,389	1.86%	3,595	372	298
סך-הכל ציבור					
34,210	-	-	-	(2)	-
סך-הכל בנקים					
50,405	-	-	-	-	-
סך-הכל ממשלות					
536,287	8,389	1.56%	3,595	370	298
סך-הכל					

ליום 31 בדצמבר 2017					
סיכון אשראי כולל	מזה: סיכון אשראי בעייתי	שיעור סיכון בעייתי	סיכון אשראי פגום	הוצאות (הכנסות) מחיקות חשבונאיות נטו	מחיקות חשבונאיות נטו
במיליוני ש"ח		באחוזים	במיליוני ש"ח		
37,013	1,080	2.9%	335	(117)	(69)
תעשייה					
62,382	1,119	1.8%	689	(192)	(133)
בינוי ונדל"ן - בינוי					
28,029	588	2.1%	318	(232)	(99)
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן					
39,761	1,651	4.2%	316	253	461
מסחר					
40,926	109	0.3%	52	(260)	(190)
שירותים פיננסיים					
68,072	597	0.9%	-	(14)	19
אנשים פרטיים - הלוואות לדירור					
87,038	1,109	1.3%	774	649	481
אנשים פרטיים - אחר					
72,238	2,035	2.8%	794	236	185
ענפים אחרים					
435,459	8,288	1.9%	3,278	323	655
סך-הכל ציבור					
40,737	-	-	-	-	-
סך-הכל בנקים					
57,019	-	-	-	-	-
סך-הכל ממשלות					
533,215	8,288	1.6%	3,278	323	655
סך-הכל					

לוח ד-5: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2018						
מסחרי	לדיוור	אשראי לציבור		בנקים וממשלות	סך-הכל	
		פרטי אחר	סך-הכל			
במיליוני ש"ח						
2,986	333	940	4,259	7	4,266	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
70	11	227	308	(2)	306	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(362)	(4)	(374)	(740)	-	(740)	מחיקות חשבונאיות
349	1	144	494	-	494	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(13)	(3)	(230)	(246)	-	(246)	מחיקות חשבונאיות נטו
-	-	1	1	-	1	התאמות מתרגום דוחות כספיים
אחר						
3,043	341	938	4,322	5	4,327	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2018 ⁽²⁾ (בלתי מבוקר)
21	-	(15)	6	-	6	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
584	-	48	632	1	633	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2017						
מסחרי	לדיוור	אשראי לציבור		בנקים וממשלות	סך-הכל	
		פרטי אחר	סך-הכל			
במיליוני ש"ח						
3,460	366	794	4,620	7	4,627	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה (מבוקר)
(32)	(5)	258	221	-	221	הוצאות בגין הפסדי אשראי ⁽¹⁾
(606)	(22)	(369)	(997)	-	(997)	מחיקות חשבונאיות
368	1	154	523	-	523	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(238)	(21)	(215)	(474)	-	(474)	מחיקות חשבונאיות נטו
-	-	-	-	-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים
3,190	340	837	4,367	7	4,374	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 30 ביוני 2018 ⁽²⁾ (בלתי מבוקר)
(17)	-	12	(5)	-	(5)	(1) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
605	-	48	653	-	653	(2) מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים

ד.3.א. בינוי ונדל"ן

ליום 30 ביוני 2018 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-97 מיליארד ש"ח.
 לוח ד-6: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים**

יתרה ליום 31 בדצמבר 2017			יתרה ליום 30 ביוני 2018			
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח						
2,598	917	1,681	2,714	922	1,792	בנייה למסחר ושירותים
436	134	302	425	132	293	בנייה לתעשייה
44,016	*29,954	14,062	47,758	*32,528	15,230	בנייה לדירור
26,630	5,262	21,368	28,424	5,962	22,462	נכסים מניבים
16,731	7,360	9,371	17,299	7,385	9,914	אחר
90,411	43,627	46,784	96,620	46,929	49,691	סך-הכל ענפי הבינוי והנדל"ן

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-12,426 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מחר (ליום 31.12.17: 13,705 מיליוני ש"ח).
 ** כולל יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.ה. בתמצית הדוחות הכספיים](#).

ד.1.ב. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים ולקבוצות לווים

לוח ד-7: פירוט יתרות אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

30 ביוני 2018			
סך-הכל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
4,879	4,073	806	3
1,421	1,033	388	1
1,346	707	639	1
3,533	2,005	1,528	1
7,712	2,930	4,782	5
18,891	10,748	8,143	11

ענף משק

תעשייה			
בינוי ונדל"ן - בינוי			
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
אספקת חשמל ומים			
שירותים פיננסיים			
סך-הכל			

31 בדצמבר 2017

סך-הכל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
4,735	3,877	858	2
1,333	902	431	1
1,304	752	552	1
3,217	1,677	1,540	1
7,147	3,771	3,376	4
17,736	10,979	6,757	9

ענף משק

תעשייה			
בינוי ונדל"ן - בינוי			
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן			
אספקת חשמל ומים			
שירותים פיננסיים			
סך-הכל			

סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

לוח ד-8: פירוט יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313)

שיעור מההון הרגולטורי	חבות נטו ⁽⁵⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות ברוטו ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי-חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	סיכון אשראי חוץ-מאזני ⁽¹⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽¹⁾	קבוצת לווים א'
במיליוני ש"ח							
16.92%	6,777	107	6,885	247	2,844	4,034	

- (1) לאחר ניכוי יתרת מחיקות חשבונאיות ויתרות הפרשה להפסדי אשראי שחושבה על בסיס פרטני.
- (2) סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) הסכום כולל ערביות צד ג' מחוץ לקבוצה.
- (4) ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.
- (5) הנתונים המוצגים לעיל מייצגים חשיפה לקבוצות לווים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313 ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי שחושבה על בסיס פרטני. לפיכך, נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לווים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.

ד.1.ג. אשראי לאנשים פרטיים (כלא דיור)

לוח ד-9: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח
	31.12.17	30.06.18	
באחוזים	במיליוני ש"ח		
מאזני			
5.30%	187	3,525	3,712
			עו"ש חובה
(2.12%)	(668)	31,470	30,802
			הלוואות ⁽¹⁾
(13.61%)	(20)	147	127
			מזה: הלוואות בולט ובלון
1.11%	51	4,593	4,644
			אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
(1.95%)	(109)	5,582	5,473
			חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
2.33%	221	9,485	9,706
			סיכון אשראי מאזני המיוחס לפעילות מופסקת
(0.58%)	(318)	54,655	54,337
			סך-הכל סיכון אשראי מאזני
חוץ-מאזני			
1.22%	243	19,953	20,196
			סיכון אשראי חוץ-מאזני
2.29%	254	11,110	11,364
			סיכון אשראי חוץ-מאזני המיוחס לפעילות מופסקת
0.21%	179	85,718	85,897
			סך-הכל סיכון אשראי כולל

- (1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.
- (2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

לוח ד-10: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל

שיעור מסך-הכל סיכון אשראי מאזני		השינוי		יתרה ליום		
ליום				ליום		
31.12.17	30.06.18			31.12.17	30.06.18	
במיליוני ש"ח						
1.96%	2.06%	4.29%		1,073	1,119	סיכון אשראי בעייתי
1.35%	1.29%	(5.01%)		738	701	מזה: סיכון אשראי פגום
0.18%	0.20%	14.43%		97	111	חובות בפיגור מעל 90 יום
0.88%	(1) 1.01%	(1) 14.41%		479	274	מחיקות חשבונאיות נטו לתקופה
1.96%	1.98%	0.28%		1,071	1,074	יתרת הפרשה להפסדי אשראי

(1) מחושב על בסיס שנתי.

במחצית הראשונה של שנת 2018 נרשם קיטון ביתרת ההלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של 1.7%. סך סיכון האשראי המאזני ירד ב-1.2% (ללא יתרה בגין פעילות מופסקת).
 במחצית הראשונה של 2018 שיעור סיכון האשראי הבעייתי עלה בעוד סיכון האשראי הפגום ירד. זאת בין היתר בעקבות יישום לראשונה של סיווג אוטומטי בהשגחה מיוחדת לחובות הקטנים מ-1 מיליון ש"ח ברבעון הראשון של 2018, על-פי קריטריונים קבועים, אשר הביא לגידול ביתרת החוב הבעייתי בגין אנשים פרטיים.
 שיעור החובות בפיגור מעל 90 יום עלה מ-0.18% ל-0.20%. שיעור המחיקות החשבונאיות נטו גבוה מאשר בדצמבר 2017, ומצביע על פגיעה באיכות תיק זה אשר ניכרה גם בשנת 2017 ובשנת 2016. הבנק נקט מספר צעדים לשיפור איכות החיתום באשראי לאנשים פרטיים ומנטר באופן שוטף את המגמות בתיק. לפרטים נוספים ראה [פרק סיכון האשראי בסקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 ביוני 2018](#).

ד.1.1. סיכונים בתיק הלוואות לדיור

לוח ד-11: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד					
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור	יתרה במיליוני ש"ח		
4.5%	77,875	0.5%	405	27.3%	21,246	16.9%	13,187	38.0%	29,573	17.3%	13,464	30.06.18
7.6%	74,521	0.6%	437	27.7%	20,619	17.4%	12,988	37.6%	28,022	16.7%	12,455	31.12.17

כימות ומדידת הסיכון – תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק. גידור הסיכון: הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגנונות שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.
 הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. קיימים אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.
 דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהל החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.
 הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף מבוצעים תרחישי מאמץ על תיק המשכנתאות ומנותחת ההשפעה על התיק עצמו ועל כלל הבנק. התרחישים כוללים התייחסות לירידה חדה במחירי הדירות, עלייה בריבית ועלייה ברמת האבטלה במשק. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח – ביטוח חיים וביטוח מבנה.
 אישור ההלוואות לדיור מתבצע בהתאם למדרג סמכויות המגלם את מהות בקשת האשראי והסיכון הגלום בה.
 כימות ומדידת סיכון האשראי לדיור מבוצעים במספר רמות: רמת הלקוח הבודד וכן ברמת כלל תיק האשראי של הבנק.
 לצורך כך, פותחו ויושמו תהליכי כימות ומדידה, המשלבים הערכות מומחים בתחום האשראי לדיור ומודלים סטטיסטיים. במסגרת כימות הסיכון מבוצעת בחינה ממוקדת בנושא בחינת כושר החזר כולל בחינת רגישות לשינויים אפשריים בכושר החזר כתוצאה משינוי אפשרי בשיעור הריבית.

לוח ד-12: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיוור שהעמיד הבנק - שיעור מסך הביצועים החדשים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.06.17	30.09.17	31.12.17	31.03.18	30.06.18	
מאפיינים					
26.6%	28.2%	28.5%	29.6%	31.2%	שיעור מימון מעל 60%
-	-	-	-	0.1%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
31.5%	32.2%	31.2%	31.5%	32.6%	שיעור בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
57.8%	57.5%	56.5%	58.1%	60.1%	שיעור בריבית משתנה
6.2%	6.3%	7.7%	6.2%	5.7%	שיעור ההלוואות לכל מטרה
11.5%	11.5%	10.3%	10.8%	9.3%	שיעור ההלוואות להשקעה מרכישה
6.4%	6.6%	7.0%	7.1%	7.0%	קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)
704	720	732	734	755	מסגרת חדשה ממוצעת לרכישה באלפי ש"ח
23.9	23.7	23.6	23.9	24.5	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)

יצוין כי שיעורי המימון חושבו על-פי הוראת דיווח לפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיוור.

ברבעון השני של שנת 2018 נמשכת מגמת העלייה בשיעור ביצועי האשראי בשיעור מימון מעל 60%. כמו-כן, ישנה עלייה בשיעור ההלוואות בריבית משתנה. שיעור הביצועים בשיעור החזר מהכנסה מעל 40% עלה במעט אך עדיין נמצא ברמה נמוכה. ירידה נרשמה בשיעור ההלוואות להשקעה מרכישה, הלוואות לכל מטרה וירידה קלה בשיעור הקרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה). נמשכת התארכות תקופת הפירעון הממוצעת לרכישה (ללא גישור).

ד.1.ה. מימון ממונף

מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות). להלן נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רובד 1.

לוח ד-13: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

ליום 30 ביוני 2018			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	385	-	385
2	714	430	1,144
2	1,495	23	1,518
2	651	98	749
1	219	-	219
8	3,464	551	4,015

ענף המשק של הלווה

1	385	-	385	בינוי ונדל"ן - בינוי
2	714	430	1,144	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
2	1,495	23	1,518	כרייה וחציבה
2	651	98	749	מסחר
1	219	-	219	תעשייה
8	3,464	551	4,015	סך-הכל

לוח ד-13: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2017			
סך-הכל	יתרת אשראי חוץ-מאזני	יתרת אשראי מאזני	מספר לווים
במיליוני ש"ח			
387	-	387	1
1,018	467	551	1
200	200	-	1
1,500	19	1,481	2
942	340	602	2
208	-	208	1
4,255	1,026	3,229	8

ענף המשק של הלווה

בינוי ונדל"ן - בינוי	387	-	387	1
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	1,018	467	551	1
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	200	200	-	1
כרייה וחציבה	1,500	19	1,481	2
מסחר	942	340	602	2
תעשייה	208	-	208	1
סך-הכל	4,255	1,026	3,229	8

ד.2. הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית המקיפה על מנת לקבוע את שקלולי הסיכון שיחולו על הצד הנגדי. הגישה הסטנדרטית מצריכה שימוש בדירוגים בלתי-תלויים שהוכנו על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות. הטבלאות שלהלן מציגות את פירוט חשיפת האשראי ברוטו לאחר ניכוי הפרשות להפסדי אשראי על בסיס פרטני על-פי משקולות הסיכון תוך פילוח החשיפה בהתאם לצד הנגדי (סגמנטים) לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחונות מוכרים.

לוח ד-14: סכום חשיפות האשראי ברוטו לפני הפחתת סיכון אשראי

חשיפת אשראי ברוטו ⁽¹⁾	30 ביוני 2018									
	250%	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	2% ⁽²⁾	0%
במיליוני ש"ח										
ריבונות	-	70	1,121	-	-	70	-	4,910	-	112,129
סקטור ציבורי	-	-	-	-	-	7,012	-	474	-	-
תאגידים בנקאיים	-	-	118	-	-	3,860	-	12,536	-	283
תאגידים	-	894	155,497	-	-	2,403	-	1,132	1,857	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	-	507	101,224	-	-	-	-	-	-	-
קמעונאיות ליחידים	-	399	99	111,731	-	-	-	-	-	-
עסקים קטנים	-	52	48	14,926	-	-	-	-	-	-
הלוואות לדיור	-	239	7,753	24,667	1,481	20,445	27,622	-	-	-
איגוח	-	-	183	-	-	-	-	-	-	-
אחרים	4,068	794	8,486	-	-	-	-	-	-	2,965
סך-הכל	4,068	2,955	274,529	151,324	1,481	33,790	27,622	19,052	1,857	115,377

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שיקול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא, על-ידי שימוש בערבויות) ולאחר קיזוז עסקות בנגררים (נטינג).

(2) הנתונים כוללים השפעות של הוראה בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים", שיושמה החל מיום 1 בינואר 2017.

לוח ד-14: סכום חשיפות האשראי ברוטו לפני הפחתת סיכון אשראי (המשך)

30 ביוני 2017									
חשיפת אשראי ברוטו ⁽¹⁾	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	2% ⁽²⁾	0%
במיליוני ש"ח									
ריבוניות	-	-	1,405	-	67	-	4,185	-	119,520
סקטור ציבורי	-	-	-	-	6,439	-	1,141	-	-
תאגידים בנקאיים	-	-	259	-	3,657	-	13,971	-	206
תאגידים	-	596	152,214	-	1,721	-	1,270	3,168	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	-	489	92,560	-	-	-	-	-	-
קמעונאיות ליחידים	-	437	93	108,850	-	-	-	-	-
עסקים קטנים	-	64	34	14,657	-	-	-	-	-
הלוואות לדיוור	-	201	6,027	23,614	16,552	27,398	-	-	-
איגוח	-	-	175	-	-	-	-	-	-
אחרים	3,566	841	7,401	-	-	-	-	-	2,990
סך-הכל	3,566	2,628	260,168	147,121	28,436	27,398	20,567	3,168	122,716

31 בדצמבר 2017									
חשיפת אשראי ברוטו ⁽¹⁾	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	2% ⁽²⁾	0%
במיליוני ש"ח									
ריבוניות	-	-	1,339	-	41	-	4,689	-	121,255
סקטור ציבורי	-	-	-	-	6,936	-	590	-	-
תאגידים בנקאיים	-	-	453	-	3,939	-	13,309	-	337
תאגידים	-	387	150,169	-	2,308	-	860	2,088	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	-	450	95,695	-	-	-	-	-	-
קמעונאיות ליחידים	-	437	94	110,258	-	-	-	-	-
עסקים קטנים	-	62	31	14,732	-	-	-	-	-
הלוואות לדיוור	-	234	6,350	24,830	18,475	27,339	-	-	-
איגוח	-	-	173	-	-	-	-	-	-
אחרים	3,921	824	8,725	-	-	-	-	-	3,293
סך-הכל	3,921	2,394	263,029	149,820	31,699	27,339	19,448	2,088	124,885

- (1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שיקול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי כתוצאה מביצוע פעולות מסוימות (לדוגמא, על-ידי שימוש בערביות) ולאחר קיזוז עסקות בנגרים (נטינג).
- (2) הנתונים כוללים השפעות של הוראה בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים", שיושמה החל מיום 1 בינואר 2017.

לוח ד-15: סכום חשיפות האשראי נטו לאחר הפחתת סיכון אשראי

30 ביוני 2018												
חשיפת אשראי נטו לאחר המרה לאשראי	חשיפת אשראי נטו ⁽¹⁾	250%	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	2% ⁽²⁾	0%	
במיליוני ש"ח												
117,510	117,512	-	12	391	-	-	70	-	4,910	-	112,129	ריבנויות
8,442	9,853	-	-	-	-	-	7,104	-	474	-	2,275	סקטור ציבורי
20,893	31,873	-	-	113	-	-	16,027	-	15,450	-	283	תאגידים בנקאיים
129,573	182,222	-	783	149,181	-	-	7,500	-	22,901	1,857	-	תאגידים
54,110	73,597	-	505	73,092	-	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
65,982	95,374	-	398	98	94,878	-	-	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
10,733	13,576	-	50	48	13,478	-	-	-	-	-	-	עסקים קטנים
78,027	82,207	-	239	7,753	24,667	1,481	20,445	27,622	-	-	-	הלוואות לדיוור
91	183	-	-	183	-	-	-	-	-	-	-	איגוח
15,688	15,858	4,068	794	8,031	-	-	-	-	-	-	2,965	אחרים
501,049	622,255	4,068	2,781	238,890	133,023	1,481	51,146	27,622	43,735	1,857	117,652	סך-הכל

30 ביוני 2017												
חשיפת אשראי נטו לאחר המרה לאשראי	חשיפת אשראי נטו ⁽¹⁾	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	2% ⁽²⁾	0%		
במיליוני ש"ח												
124,096	124,166	-	-	474	-	67	-	4,185	-	119,440	ריבנויות	
8,619	9,991	-	-	-	-	6,349	-	1,141	-	2,501	סקטור ציבורי	
22,576	32,102	-	-	175	-	14,801	-	16,920	-	206	תאגידים בנקאיים	
130,381	182,527	-	592	146,197	-	7,298	-	25,272	3,168	-	תאגידים	
46,999	61,852	-	485	61,367	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי	
64,382	93,734	-	435	93	93,206	-	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים	
10,507	13,330	-	64	33	13,233	-	-	-	-	-	עסקים קטנים	
71,269	73,792	-	201	6,027	23,614	16,552	27,398	-	-	-	הלוואות לדיוור	
87	175	-	-	175	-	-	-	-	-	-	איגוח	
14,588	14,798	3,566	841	7,401	-	-	-	-	-	-	2,990	אחרים
493,504	606,467	3,566	2,618	221,942	130,053	45,067	27,398	47,518	3,168	125,137	סך-הכל	

- (1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמה, שיקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לאחר הפחתת סיכון אשראי ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
 (2) הנתונים כוללים השפעות של הוראה בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים", שיושמה החל מיום 1 בינואר 2017.

לוח ד-15: סכום חשיפות האשראי נטו לאחר הפחתת סיכון אשראי (המשך)

31 בדצמבר 2017											
חשיפת אשראי נטו לאחר המרה לאשראי	חשיפת אשראי נטו ⁽¹⁾	250%	150%	100%	75%	50%	35%	20%	2% ⁽²⁾	0%	
במיליוני ש"ח											
126,387	126,443	-	-	494	-	41	-	4,689	-	121,219	ריבנויות
8,831	9,888	-	-	-	-	7,028	-	590	-	2,270	סקטור ציבורי
22,567	32,582	-	-	444	-	15,789	-	16,012	-	337	תאגידים בנקאיים
126,234	179,289	-	384	143,513	-	8,000	-	25,304	2,088	-	תאגידים
49,096	64,486	-	446	64,040	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
65,892	94,538	-	436	94	94,008	-	-	-	-	-	קמעונאיות ליחידים
10,739	13,399	-	61	31	13,307	-	-	-	-	-	עסקים קטנים
74,560	77,228	-	234	6,350	24,830	18,475	27,339	-	-	-	הלוואות לדיר
87	173	-	-	173	-	-	-	-	-	-	איגוח
16,565	16,763	3,921	824	8,725	-	-	-	-	-	3,293	אחרים
500,958	614,789	3,921	2,385	223,864	132,145	49,333	27,339	46,595	2,088	127,119	סך-הכל

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שיקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לאחר הפחתת סיכון אשראי ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
 (2) הנתונים כוללים השפעות של הוראה בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים", שיושמה החל מיום 1 בינואר 2017.

לוח ד-16: פירוט של סוגי הביטחונות בהם נעשה שימוש, תוך הצגת החשיפות המכוסות בערבויות, חשיפות המכוסות על-ידי נגזרי אשראי וחשיפות המכוסות באמצעות ביטחונות פיננסיים כשירים על-פי הצד הנגדי

30 בינוני 2018						
חשיפת אשראי ברוטו ⁽¹⁾	חשיפה המכוסה על-ידי ערבויות	חשיפה המכוסה על-ידי נגזרים	סך-הכל סכומים שנוספו ⁽²⁾	סך-הכל סכומים על-ידי ביטחון פיננסי ⁽³⁾	חשיפה המכוסה על-ידי אשראי נטו ⁽⁴⁾	
במיליוני ש"ח						
118,300	(779)	-	(779)	-	117,512	ריבנויות
7,486	-	-	-	2,368	9,853	סקטור ציבורי
16,797	(1,276)	-	(1,276)	16,930	31,873	תאגידים בנקאיים
161,783	(1,612)	-	(1,612)	28,169	182,222	תאגידים
101,731	(27,668)	-	(27,668)	-	73,597	בביטחון נדל"ן מסחרי
112,229	(15,297)	-	(15,297)	-	95,374	קמעונאיות ליחידים
15,026	(309)	-	(309)	-	13,576	עסקים קטנים
82,207	-	-	-	-	82,207	הלוואות לדיר
183	-	-	-	-	183	איגוח
16,313	-	-	-	(455)	15,858	אחרים
632,055	(46,941)	-	(46,941)	47,467	622,255	סך-הכל

(1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
 (2) כולל תוספת מקדם ביטחון המתאים לחשיפת ניירות-ערך שהושאלו.
 (3) לאחר התחשבות במקדמי ביטחון.
 (4) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לאחר הפחתת סיכון אשראי ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

לוח ד-16: פירוט של סוגי הביטחונות בהם נעשה שימוש, תוך הצגת החשיפות המכוסות בערבויות, חשיפות המכוסות על-ידי נגזרי אשראי וחשיפות המכוסות באמצעות ביטחונות פיננסיים כשירים על-פי הצד הנגדי (המשך)

30 ביוני 2017						
חשיפת אשראי ברוטו ⁽¹⁾	חשיפה המכוסה על-ידי ערבויות	חשיפה המכוסה על-ידי נגזרים	סך-הכל סכומים שנגרעו	סך-הכל סכומים שנוספו ⁽²⁾	חשיפה המכוסה על-ידי ביטחון פיננסי ⁽³⁾	חשיפת אשראי נטו ⁽⁴⁾
במיליוני ש"ח						
125,177	(931)	-	(931)	-	(80)	124,166
7,580	-	-	-	2,593	(182)	9,991
18,093	(1,343)	-	(1,343)	16,034	(682)	32,102
158,969	(1,927)	-	(1,927)	30,542	(5,057)	182,527
93,049	(30,503)	-	(30,503)	-	(694)	61,852
109,380	(14,130)	-	(14,130)	-	(1,516)	93,734
14,755	(272)	-	(272)	-	(1,153)	13,330
73,792	-	-	-	-	-	73,792
175	-	-	-	-	-	175
14,798	-	-	-	-	-	14,798
615,768	(49,106)	-	(49,106)	49,169	(9,364)	606,467

31 בדצמבר 2017						
חשיפת אשראי ברוטו ⁽¹⁾	חשיפה המכוסה על-ידי ערבויות	חשיפה המכוסה על-ידי נגזרים	סך-הכל סכומים שנגרעו	סך-הכל סכומים שנוספו ⁽²⁾	חשיפה המכוסה על-ידי ביטחון פיננסי ⁽³⁾	חשיפת אשראי נטו ⁽⁴⁾
במיליוני ש"ח						
127,324	(831)	-	(831)	-	(50)	126,443
7,526	-	-	-	2,362	-	9,888
18,038	(1,278)	-	(1,278)	16,230	(408)	32,582
155,812	(1,506)	-	(1,506)	31,639	(6,656)	179,289
96,145	(31,069)	-	(31,069)	-	(590)	64,486
110,789	(14,664)	-	(14,664)	-	(1,587)	94,538
14,825	(284)	-	(284)	-	(1,142)	13,399
77,228	-	-	-	-	-	77,228
173	-	-	-	-	-	173
16,763	-	-	-	-	-	16,763
624,623	(49,632)	-	(49,632)	50,231	(10,433)	614,789

- (1) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לפני הפחתת סיכון אשראי ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).
- (2) כולל תוספת מקדם ביטחון המתאים לחשיפת ניירות-ערך שהושאלו.
- (3) לאחר התחשבות במקדמי ביטחון.
- (4) לפני המרה לאשראי של רכיבים חוץ-מאזניים (לדוגמא, שקלול מסגרות לא מנוצלות כאשראי), לאחר הפחתת סיכון אשראי ולאחר קיזוז עסקות בנגזרים (נטינג).

ה. סיכוני אשראי של צד נגדי

סיכון הצד הנגדי – סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים, הינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. ערך השוק של העסקה יכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים לעסקה, ערך השוק אינו וודאי ועשוי להשתנות לאורך זמן ובהתאם לתנועות בגורמי השוק העומדים בבסיסו.

להרחבה על סיכון האשראי של צד נגדי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#).

לוח ה-1: פירוט חשיפות האשראי של הבנק שמקורן בנגזרים

30 ביוני 2018					
סך-הכל	נגזרי סחורות	מתכות יקרות	נגזרי מניות ⁽¹⁾	נגזרי מטבע-חוץ וזהב	נגזרי ריבית
במיליוני ש"ח					
12,704	22	-	2,877	4,580	5,225
9,716	47	-	1,910	4,514	3,245
(9,594)	-	-	-	-	-
(1,070)	-	-	-	-	-
11,756	69	-	4,787	9,094	8,470
30 ביוני 2017					
סך-הכל	נגזרי סחורות	מתכות יקרות	נגזרי מניות ⁽¹⁾	נגזרי מטבע-חוץ וזהב	נגזרי ריבית
במיליוני ש"ח					
16,720	5	7	4,822	4,954	6,932
9,184	19	1	1,415	4,249	3,500
(11,401)	-	-	-	-	-
(1,542)	-	-	-	-	-
12,961	24	8	6,237	9,203	10,432
31 בדצמבר 2017					
סך-הכל	נגזרי סחורות	מתכות יקרות	נגזרי מניות ⁽¹⁾	נגזרי מטבע-חוץ וזהב	נגזרי ריבית
במיליוני ש"ח					
14,140	12	-	3,041	4,348	6,739
9,966	36	1	1,912	4,330	3,687
(11,175)	-	-	-	-	-
(1,084)	-	-	-	-	-
11,847	48	1	4,953	8,678	10,426

(1) הנתונים כוללים השפעות של הוראה בנושא "דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים", שיושמה החל מיום 1 בינואר 2017.

לוח ה-2: פירוט הערך הנקוב של תיק נגזרי האשראי של הבנק, המשמשים לניהול סיכוני תיק האשראי של הבנק

30 ביוני 2018			
ערך נקוב במיליוני ש"ח			
סך הערך הנקוב של נגזרי אשראי	בתיק הבנקאי	ההגנה שנרכשה	ההגנה שנמכרה
178	128	50	נגזרי אשראי
30 ביוני 2017			
ערך נקוב במיליוני ש"ח			
סך הערך הנקוב של נגזרי אשראי	בתיק הבנקאי	ההגנה שנרכשה	ההגנה שנמכרה
172	122	50	נגזרי אשראי
31 בדצמבר 2017			
ערך נקוב במיליוני ש"ח			
סך הערך הנקוב של נגזרי אשראי	בתיק הבנקאי	ההגנה שנרכשה	ההגנה שנמכרה
171	121	50	נגזרי אשראי

הבנק אינו צד לעסקאות CDS שמקורן בפעולות תיווך.

1. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים. גורמי הסיכון העיקריים אליהם חשוף הבנק הם שערי הריבית של השקל במגזר הצמוד והלא-צמוד, אינפלציה, שער החליפין שקל/דולר והמרווחים בין עקומי הריבית השונים. סיכון הריבית בתיק הבנקאי וסיכון ההשקעה (החשיפה למחירי המניות ומרווחי האשראי) מתוארים להלן בסעיפים נפרדים. להרחבה על סיכוני השוק ואופן ניהולם ראה [דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#), [הדוחות הכספיים לשנת 2017](#) וכן [תמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018](#).

1.1. אומדני סיכוני שוק

לוח ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)

ליום 30 ביוני 2018		ליום 31 בדצמבר 2017	
ממוצע בשנת 2018		ממוצע בשנת 2017	
במיליוני ש"ח			
18	17	סך-הכל מסחר בחדרי העסקות	
במיליוני ש"ח			
16	9	סך-הכל מסחר בחדרי העסקות	

לוח ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי בבנק ולמדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2018		
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	
במיליוני ש"ח				
(68.2)	100.4	(3.7)	122.6	דולר ארצות-הברית
(26.8)	(1.8)	50.1	(6.9)	אירו
במיליוני ש"ח				
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	
*(590.12)	*238.76	(437.0)	198.0	מדד המחירים לצרכן

* סווג מחדש.

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערך כל המכשירים המאזניים והחוף-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי שיטת הבנק למדד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018 ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

לוח ו-3: דרישות ההון בגין סיכוני השוק

הבנק נדרש לשמור על יחס הון מזערי בגין סיכוני השוק, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הלימות ההון הרגולטורית מחושבת על סיכוני הריבית והמניות בתחומי המסחר בלבד, כפי שהוגדרו לעיל, ועל סיכוני המטבע בתיק הבנקאי ובתיק למסחר.

31 בדצמבר 2017 ⁽¹⁾			30 ביוני 2017 ⁽¹⁾			30 ביוני 2018 ⁽¹⁾			
סך-הכל	סיכון כללי	סיכון ספציפי	סך-הכל	סיכון כללי	סיכון ספציפי	סך-הכל	סיכון כללי	סיכון ספציפי	
במיליוני ש"ח									
378	377	1	337	335	2	300	299	1	סיכון ריבית
18	9	9	14	7	7	12	6	6	סיכון מניות
124	124	-	134	134	-	84	84	-	סיכון שער חליפין של מטבע-חוץ
182	182	-	188	188	-	45	45	-	סיכון אופציות
702	692	10	673	664	9	441	434	7	סך-הכל

(1) דרישות ההון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי הפיקוח על הבנקים בשיעור של 13.73% ליום 30 ביוני 2018, 13.73% ליום 31 בדצמבר 2017 ו-13.7% ליום 30 ביוני 2017. יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 13.5%. ליחס זה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים.

2. סיכון ריבית בתיק הבנקאי

סיכון ריבית בתיק הבנקאי מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של הבנק (דהיינו, השינוי בערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות) ו/או על הכנסות הריבית נטו (רגישות ההכנסה החשבונאית). הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממטן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת הריבית הנובעת מניהול תיק ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות - פערי מגזר, תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד.

למידע נוסף על סיכון הריבית ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#), [הדוחות הכספיים לשנת 2017 וכן תמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018](#).

לוח ו-4: רגישות הון הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)

מינימום בשנת 2018		מקסימום בשנת 2018		30 ביוני 2018			
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%	
במיליוני ש"ח							
תרחיש:							
417	(345)	568	(485)	(47)	519	(435)	תזוזה בריבית צמודה למדד
81	(38)	255	(208)	(9)	121	(72)	תזוזה בריבית לא-צמודה
1	1	(75)	72	7	(72)	67	תזוזה בריביות במטבע-חוץ

מינימום בשנת 2017		מקסימום בשנת 2017		31 בדצמבר 2017			
ירידה 1%	עלייה 1%	ירידה 1%	עלייה 1%	עלייה 0.1%	ירידה 1%	עלייה 1%	
במיליוני ש"ח							
תרחיש:							
315	(257)	476	(406)	(43)	477	(406)	תזוזה בריבית צמודה למדד
92	(54)	311	(260)	(28)	311	(260)	תזוזה בריבית לא-צמודה
2	-	41	(38)	-	3	-	תזוזה בריביות במטבע-חוץ

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שאינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מחישוב שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בשיעורי הריבית המשקפים את רמות הסיכון, כמקובל בדוחות הכספיים, וללא מודלים פנימיים בחלק מהמוצרים.

3.1. סיכון מניות ומרווחי אשראי: סיכון השקעה

הגדרת סיכון השקעה בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשוקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מהחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכונים ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד). על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה, המוחזקות על-ידי שלוחה, של המדינה בה היא פועלת, אינה נושאת סיכון השקעה ולכן אינה נכללת במדידת סיכון ההשקעה בבנק.

להרחבה על סיכון מניות ומרווחי אשראי (סיכון השקעה) ואופן ניהולו ראה הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017, הדוחות הכספיים לשנת 2017 ותמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018.

לוח ו-5: פירוט השקעות הבנק במניות בתיק הבנקאי

31 בדצמבר 2017		30 ביוני 2017		30 ביוני 2018		
דרישות הון ⁽¹⁾	ערך במאזן ושווי הוגן	דרישות הון ⁽¹⁾	ערך במאזן ושווי הוגן	דרישות הון ⁽¹⁾	ערך במאזן ושווי הוגן	
במיליוני ש"ח						
18 ⁽²⁾	67	14 ⁽²⁾	53	12 ⁽²⁾	45	השקעות המסווגות בתיק למסחר
326	2,159	337	2,243	308	2,012	השקעות המסווגות בתיק הזמין למכירה
344	2,226	351	2,296	320	2,057	סך-הכל השקעות במניות
	1,378		1,432		1,019	מזה: נסחר בבורסה
	848		864		1,038	מוחזק באופן פרטי
	320		304		155	רווחים שטרם מומשו הכלולים בהון הפיקוחי

(1) דרישות הון חושבו בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש לפי הפיקוח על הבנקים בשיעור של 13.73% ליום 30 ביוני 2018, 13.73% ליום 31 בדצמבר 2017 ו-13.7% ליום 30 ביוני 2017. יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 13.5%. ליחס זה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים.

(2) כולל הקצאת הון בגין סיכון שוק ספציפי וסיכון שוק כללי.

לפירוט השקעות הבנק ראה [ביאור 5 בתמצית דוחות כספיים ליום 30 ביוני 2018](#).

ז. סיכון נזילות

סיכון נזילות – סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים או עתידי ליציבות הבנק ולרווחיו, הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון המימון – הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות ולאור מקורות המימון של הבנק, אין הבנק רואה בסיכון זה לכשעצמו סיכון מהותי. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה.

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות – תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו לתקופה של שלושה חודשים

לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2018		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
במיליוני ש"ח		
110,310		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
14,825	191,029	פיקדונות קמעוניים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
3,115	62,303	פיקדונות יציבים
10,604	91,848	פיקדונות פחות יציבים
1,106	36,878	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
70,465	109,736	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
426	1,703	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיביים
69,736	107,730	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
303	303	חובות לא מובטחים
	14	מימון סיטונאי מובטח
25,396	110,460	דרישות נזילות נוספות, מזה:
16,326	18,057	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
		תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
9,070	92,403	קווי אשראי ונזילות
15,206	15,206	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,952	58,194	מחויבויות מימון מותנות אחרות
127,844		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
661	661	הלואות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
21,818	28,933	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
15,886	20,624	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
38,365	50,218	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
110,310		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
89,479		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
123%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 ובמרה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות – תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו לתקופה של שלושה חודשים (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2017		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
במיליוני ש"ח		
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
116,466		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
14,357	184,486	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
2,999	59,988	פיקדונות יציבים
10,330	89,900	פיקדונות פחות יציבים
1,028	34,598	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
73,860	115,334	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
416	1,664	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשות של תאגידי בנקאיים קואופרטיבים
73,150	113,376	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
294	294	חובות לא מובטחים
-	48	מימון סיטונאי מובטח
27,031	109,133	דרישות נזילות נוספות, מזה:
18,450	20,150	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
8,581	88,983	קווי אשראי ונזילות
13,362	13,362	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,896	56,720	מחויבויות מימון מותנות אחרות
130,506		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
325	325	הלוואות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
21,629	28,937	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
17,060	21,222	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
39,014	50,484	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
116,466		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
91,492		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
127%		יחס כיסוי נזילות (%)

- * ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס שלוש תצפיות חודשיות בהתאם להוראות המעבר.
- ** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס שלוש תצפיות חודשיות בהתאם להוראות המעבר.
- *** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו לתקופה של שלושה חודשים (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2017		
סך ערך לא משוקלל*	סך ערך משוקלל**	
במיליוני ש"ח		
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
111,047		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
14,849		פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
187,302	3,011	פיקדונות יציבים
60,226	10,784	פיקדונות פחות יציבים
91,948	1,054	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
35,128	76,553	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
1,623	406	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קאופרטיבים
112,889	75,981	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
166	166	חובות לא מובטחים
56	-	מימון סיטונאי מובטח
104,601	21,365	דרישות נזילות נוספות, מזה:
14,230	12,507	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
		תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
90,371	8,858	קווי אשראי ונזילות
15,020	15,020	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
57,339	1,913	מחויבויות מימון מותנות אחרות
129,700		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
688	688	הלוואות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
33,381	26,643	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
15,659	11,657	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
49,728	38,988	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
111,047		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
90,712		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
122%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 ובמרבית 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

הבנק מחשב את יחס הנזילות "סולו" ובמאחד מדי יום, בחלוקה לשקלים ומטבע-חוץ, ועוקב אחר היחס בחברות הבנות (אשר נדרשות לעמוד במגבלות נזילות פנימיות המותאמות לאופי פעילותן). היחסים מדווחים כממוצע התצפיות היומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצע ברבעון המדווח הינו 60. חברות כרטיסי אשראי פטורות מחישוב עצמאי אך נכללות בנתוני המאחד.

היחס הממוצע במהלך הרבעון (ממוצע תצפיות יומיות) עומד על 123% במאוחד ו-121% בתאגיד הבנקאי "סול", כאשר הדרישה המזערית היא 100%. במהלך הרבעון היחס עלה לעומת הרבעון הקודם. העלייה נובעת בעיקר מגידול בפיקדונות, שינוי בתמהיל הפיקדונות ומגוס מקורות ארוכים בשוק ההון. קיימת תודתיות מסוימת בין הימים במהלך החודש ותחלופה בין שקלים למטבע-חוץ, בעיקר בעקבות פעילות בנגזרים.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, מודלי טווח קצר כדוגמת LCR ומודל פנימי ל-30 יום, מודלי טווח בינוני כדוגמת מודל פנימי דמוי NSFR (מקורות מימון יציבים למעל שנה חלקי צרכי מימון יציבים למעל שנה כהגדרתם בבנק ברוח המלצות ועדת באזל) ומגבלות המתייחסות לטווח הארוך. בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, נכון ליום 30 ביוני 2018 הבנק מחזיק במאוחד נכסים נזילים (בעיקר רזרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים בערבות ריבוניות ובנקים מרכזיים, וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 109,399 מיליון ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים. הנכסים הנזילים מוחזקים בחלקם בבנק ובחלקם בחברות הבנות, כאשר הבנק מתחשב במגבלות אפשריות להעברת נזילות בין חלק מהחברות הבנות לבנק עצמו, בדגש על חברות בנות בנקאיות בחו"ל. בהתאם, חלק מהחברות הבנות מחזיק נכסים נזילים לזמן משבר (או קו אשראי מהחברה האם - הבנק) בהתאם לצורך, והבנק אינו מסתמך על נכסים אלו. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים רגיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים.

למידע נוסף בנושא סיכון הנזילות ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017, הדוחות הכספיים לשנת 2017 ותמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018.](#)

לוח ז-2: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2018	יתרה ליום 30 ביוני 2018	
במיליוני ש"ח		
109,490	108,279	נכסי רמה 1
626	874	נכסי רמה 2א
194	246	נכסי רמה 2ב
110,310	109,399	סך-הכל HQLA

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2017	יתרה ליום 30 ביוני 2017	
במיליוני ש"ח		
115,640	115,930	נכסי רמה א
573	566	נכסי רמה ב1
253	214	נכסי רמה ב2
116,466	116,710	סך-הכל HQLA

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2017	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017	
במיליוני ש"ח		
110,254	113,583	נכסי רמה א
585	605	נכסי רמה ב1
208	202	נכסי רמה ב2
111,047	114,390	סך-הכל HQLA

קיימת מגבלה רגולטורית בשוויץ ובניו-יורק על השימוש ברזרבת הנזילות בישויות אלו, תרחישי הבנק מניחים שימוש בנזילות חברות-הבנות/סניף ניו-יורק בהתחשב במגבלות של כל ישות.

לוח ז-3: נכסים זמינים משועבדים ולא משועבדים*

יתרת שווי הוגן ליום 30 ביוני 2018		
מזה: לא משועבד	מזה: משועבד**	סך היתרה במאזן
במיליוני ש"ח		
82,325	936	83,261
מזומנים ופיקדונות בבנקים		
32,801	3,600	36,401
אגרות-חוב של ממשלת ישראל		
10,740	167	10,907
אגרות-חוב של ממשלות זרות		
447	-	447
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים בישראל		
7,613	-	7,613
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים		
219	-	219
אגרות-חוב של אחרים בישראל		
1,964	42	2,006
אגרות-חוב של אחרים זרים		
2,057	-	2,057
מניות של אחרים		
55,841	3,809	59,650
סך-הכל ניירות-ערך		

* כמו-כן משועבדים נכסים אחרים בסך של 1356 מיליוני ש"ח.
** כולל שיעבוד בעודף.

יתרת שווי הוגן ליום 31 בדצמבר 2017		
מזה: לא משועבד	מזה: משועבד**	סך היתרה במאזן
במיליוני ש"ח		
85,030	1,063	86,093
מזומנים ופיקדונות בבנקים		
36,863	3,734	40,597
אגרות-חוב של ממשלת ישראל		
12,985	183	13,168
אגרות-חוב של ממשלות זרות		
496	-	496
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים בישראל		
5,972	355	6,327
אגרות-חוב של מוסדות פיננסיים זרים		
402	-	402
אגרות-חוב של אחרים בישראל		
2,185	41	2,226
אגרות-חוב של אחרים זרים		
2,226	-	2,226
מניות של אחרים		
61,129	4,313	65,442
סך-הכל ניירות-ערך		

* כמו-כן משועבדים נכסים אחרים בסך של 577 מיליוני ש"ח.
** כולל שיעבוד בעודף.

ה. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, המשכיות עסקית, ביטחון, קצין ציות ואיסור הלבנת הון ומניעת מימון טרור, נהלים ומערכות מקיפים בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים, פעילות בחירום ועוד.

למידע נוסף בנושא הסיכון התפעולי ואופן ניהולו ובכללו סיכון טכנולוגיה ומחשוב, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים מחשוב ענן, היערכות לחירום וביטוח ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) והדוחות הכספיים לשנת 2017.

ט. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308.

תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו Conduct risk, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור, מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע) והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות. בסיכון הציות כלולים גם הסיכונים הנובעים מהחקירות על-ידי רשויות בארצות-הברית כאמור בביאורים 110 ו-111 ד בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018. למידע נוסף בנושא סיכון הציות ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) והדוחות הכספיים לשנת 2017.

י. סיכון משפטי

סיכון להכנסות ולהון הקבוצה כתוצאה מאירועים בלתי צפויים, כגון תביעות משפטיות, לרבות תביעות ייצוגיות, חוסר יכולת לאכוף חוזים, או פסיקות לרעת הקבוצה, שעלולים לגרום לפגיעה ברווחיות הקבוצה. הקבוצה נעזרת במערך ייעוץ משפטי פנימי וחיצוני לצורך התמודדות עם הסיכון.

למידע נוסף בנושא הסיכון המשפטי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#), [הדוחות הכספיים לשנת 2017](#) וכן [ביאור 26 בדוחות הכספיים לשנת 2017](#) וביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018.

יא. סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים.

למידע נוסף בנושא סיכון המוניטין ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) והדוחות הכספיים לשנת 2017.

יב. סיכון רגולציה וחקיקה

סיכון רגולציה הינו סיכון להכנסות ו/או להון הקבוצה, שנובע מתהליכי חקיקה ו/או מטיטוטות הוראות של גופים רגולטורים שונים, שגורמים לשינויים בסביבה העסקית של הקבוצה. שינויים אלה יכולים להשפיע, לעיתים, על יכולת הקבוצה להציע שירותים מסוימים ו/או לחייבה לבצע השקעות טכנולוגיות ואחרות בעלות ניכרת ותוך פגיעה בלוח הזמנים לפיתוח שירותים מתוכננים אחרים.

למידע נוסף בנושא סיכון הרגולציה והחקיקה ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) [והדוחות הכספיים לשנת 2017](#).

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 16 בתמצית הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2018](#) וסעיף 3.14 בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2018.

יג. סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעות והנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולוועדות הרלוונטיים.

למידע נוסף בנושא הסיכון הכלכלי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017](#) [והדוחות הכספיים לשנת 2017](#).

לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם ראה [פרק סקירה כלכלית בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 30 ביוני 2018](#).

ד. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון מהותי עכשווי או עתיד לרווחים, הון, מוניטין או מעמד שעשוי להיגרם בעקבות שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה או החלטות עסקיות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים (לדוגמה מהלכי מתחרים), כלכליים או טכנולוגיים. הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת היעדים האסטרטגיים של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התוכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג יעדים אלו, הקצאת המשאבים, ואיכות היישום.

למידע נוסף בנושא הסיכון האסטרטגי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017 והדוחות הכספיים לשנת 2017](#).

טו. סיכון סביבתי

סיכון סביבתי לבנק הוא הסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן, היכול להתממש באם יישא הבנק באחריות ישירה למפגע סביבתי, לרבות האפשרות שהבנק ידרש להסיר מפגע סביבתי או שמא יהיה אחראי בגין מפגע סביבתי כלפי צד שלישי, או כתוצאה מירידת-ערך של ביטחונות שמומשו. הסיכון אף עשוי להתממש בעקיפין, כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של אחר בשל עלויות סביבתיות שמקורן בהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה. כמו-כן, ייתכן ויתממש סיכון מוניטין כתוצאה מייחוס לבנק קשר לגורם למפגע סביבתי.

למידע נוסף בנושא הסיכון הסביבתי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2017 והדוחות הכספיים לשנת 2017](#).

טז. תוספות

טז.1. חשיפות איגוח

היקף החשיפה של הבנק בגין איגוח הינו כ-183 מיליוני ש"ח והוא נובע מקווי נזילות. הבנק מספק קווי נזילות לגופי איגוח שבהם צדדים שלישיים משמשים כיוצרים. הקווים המסופקים על-ידי הבנק מהווים חלק קטן יחסית מסך קווי הנזילות של אותם גופי איגוח. הבנק אינו מספק חיזוקי אשראי לגופים אלו. סך קווי הנזילות המסופקים לגופי איגוח כאמור לעיל ליום 30 ביוני 2018 הסתכם ב-183 מיליוני ש"ח (כ-50 מיליוני דולר), בהשוואה ל-173 מיליוני ש"ח (כ-50 מיליוני דולר) בסוף שנת 2017. עד ליום 30 ביוני 2018 לא בוצעה משיכה מאף אחד מהקווים האלו. משקל הסיכון שמיושם לסכום החשיפה, נקבע לפי משקל הסיכון הגבוה ביותר שמשוייך לחשיפה יחידה המכוסה על-ידי המכשיר.

אמיר בכר
משנה למנכ"ל, מנהל סיכונים ראשי

ארי פינטו
המנהל הכללי

עודד ערן
יו"ר הדירקטוריון
תל-אביב 15 באוגוסט 2018